

PRIMORSKI DNEVNIK

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale i gruppo - Cena 50 lir

Leto XXI. Št. 103 (6081)

TRST, sobota 1. maja 1965

Naj živi prvi maj!

Prvomajski razglas tajništva Splošne italijanske delavske zveze

Delavke in delavci!

Letos praznujemo praznik dela med dvajsetletnico osvoboditve izpod fašizma. V imenu odporniškega gibanja, kateremu je delavsko gibanje žrtvovalo svoje najboljše sinove, se borba nadaljuje.

Delavci!

Na ta prvi maj poudarite ponovno svojo voljo po miru, izrazite z vsemi sredstvi, kakor ste vedno storili, na strani tistih, ki so se brili za svobodo in neodvisnost, svojjo bratsko solidarnost z vietnamskim ljudstvom, ki se junaško bori proti nasilnemu ameriškemu napadu.

Predlagajte in udeležujte se odločno in z velikim zagonom vseh enotnih pobud v podporo vietnamskega ljudstva v tovarnah, uradih, v

občinskih svetih in povsod drugod.

Utrdite in pospešite zgodovinske pridobitve, potrjene v republiški ustavi, da se zagotovi nadaljnji napredek vse skupnosti proti posledicam postopne kapitalistične koncentracije in produktivne reorganizacije, ki sta v teku.

Da odbijete napad delodajalcev na svojo pogodbeno moč, borite se za izboljšanje mezd in plač, za zaposlitev, za zvišanje pokojnin, za njihovo reformo, za uvedbo pravičnega razloga v odpustih ter za demokratičen statut delavskih pravic.

Da odstranimo neuravnovesja in izkrivljena naša družbe, razvijajte enotno akcijo za gospodarsko načrtovanje, ki ne bo težilo za zaščito interesov velikih zasebnih skupin, marveč za korenito gospodarsko in socialno obnovo življenja.

Delavci!

Na ta 1. maj, pred sindikalnimi borbami, ki jih bomo v kratkem razvijali na podlagi sklepov našega 6. usrednjavega kongresa, poudarite ponovno svojo enotno obvezo, ki je neogibni pogoj za vsak uspeh.

Udeležujte se ponosno in zavedno velikih proslavnih manifestacij mednarodnega praznika dela!

Okrepite CGIL, slavno italijansko sindikalno organizacijo, ki se dosledno in odločno bori za stvar emancipacije dela, za demokracijo, za mir, za bratstvo med vsemi narodi!

Živela enotnost delavcev!

Živel 1. maj!

DANES

Letos praznujemo Prvi maj v znamenju pogojev, ki nam jih v notranjopolitičnem pogledu nudi vlada leve sredine države, v kateri živimo. Kljub temu pa ne moremo trditi, da smo Slovenci v Italiji dosegli v tolikih ustavih in statutih ter mednarodnih dokumentih kaj novega nam pravice. Zlasti glede naše države, ki smo morali v zadnjih dneh odpraviti zares nerazumljiv odpor tudi tistih krogov, ki so v zadnjih dveh letih kazali za naša vprašanja nekaj več razumevanja. Sicer pa je o tem sinoči obširneje govoril predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze na proslavi dvajsetletnice zmage nad fašizmom in nacizmom.

V mednarodnem pogledu pa praznujemo danes praznike v trenutku — kot je večer ob povratku z uradnih obiskov v Alžiriji in ZAR ugotovil predsednik Tito — ko se hladna vojna spreminja v vročo. To nam dokazuje predvsem vojna v Vietnamu, zlasti pa najnovejši vmešavanje ZDA v notranje zadeve Dominikanske republike, kamor je ameriška vlada poslala večeraj 1700 mornariških strelcev in 2500 padalcev, ki so se zasedli položaje v glavnem mestu republik pod prevezo, da bodo ustanovili "neutralsko področje" na podlagi resolucije sveta Organizacije ameriških držav. Predstavnik ZDA je izjavil, da gre za "smrtno nevarnost", kateri so tuji v tej republiki, ter da mora ameriška vlada "vzpostaviti red in zakon ne samo z namenom, da se zaščiti tuji državljani in da se evakuirajo, temveč tudi da napravijo konec vandalskega dejanja nekaterih Dominikancev proti drugim Dominikancem. Seveda je predstavnik dominikanskega diktatorja dejal, da so sedanji dogodki "mnogo resnejše dejstvo, ki se tiče vseh držav Amerike: komunistična infiltracija Fidela Castra". V državah Latinske Amerike je najnovejša intervencija ZDA izzvala številne proteste. V prvi vrsti sta protestirala urugvajski in perujski parlament in vlada. Novice o protestih pa prihajajo tudi iz Venezuele, Argentine, Paname in Kostarike. Medtem pa se v dominikanski prestolnici nadaljujejo boji, položaj je zelo zmeden, bolnišnice so polne ranjenih, ki ležijo tudi na golem podu.

Kot že več tednov vsak dan, zapiramo tudi danes na mestu, kamor so ameriški napadi na Severni Vietnam se vedno nadaljujejo. Hkrati pa se nadaljuje akcija za ugodno rešitev vojne in U. Tant je večeraj na Dunaju izjavil, da želi konferenca o Kampu, bodi razpravljanje o nevtiralnosti, bodi razpravljanje o dejali, da bi bila najboljša rešitev na podlagi sporazumov iz leta 1954; Kambođa je sporočila svojo željo, naj bi se udeleženci konference omejili na države podpisnice ženevskega sporazuma, kar pa je izključilo ZDA in Južni Vietnam.

Zunanji minister ZSSR pa je v Parizu na tiskovni konferenci ponovno zahteval prenehanje napadov in umik Američanov iz Južnega Vietnama. Povedal je tudi, da je v razgovorih, ki jih je imel v Parizu povedal, da SZ sprejema francoski predlog, da konferenca združi sil. Glede obeh Nemčij pa je rekel, da francoska vlada realistično gleda na položaj, t. j. da izhaja iz dejstva, da obstajata dve nemški državi. Toda predstavnik francoske vlade je takoj pojasnil, da francoska vlada izhaja iz dejstva, da je Nemčija se razdeljena, in da to ne pomeni francoskega priznanja Vzhodne Nemčije.

Iz Indije in Pakistana so večeraj ponovno potrdili, da vlada na vsej fronti premirje.

Lojze Spacal (1944)

Prehrana partizanov (lesorez)

Z IZGOVOROM ZAŠČITE AMERIŠKIH DRŽAVLJANOV

Oborožena intervencija ZDA v Dominikanski republiko Izkrcało se je 1.700 mornariških strelcev in 2.500 padalcev

Mnoge latinsko-ameriške države odločno obsojajo ameriško vmešavanje - Nadaljujejo se boji med vladnimi in upornišskimi četami

WASHINGTON, 30. — Ameriški državni departma je danes javil, da so poslali v Dominikansko republiko 2500 ameriških padalcev, ki so se izkrcali v velikem letalskem oporišču San Isidro blizu prestolnice, da se pridružijo 1700 ameriškim mornariškim strelcem, ki so se izkrcali tle dni. Sedaj je torej na tem področju 4200 ameriških vojakov. Pošiljatev novih mornariških strelcev in padalcev so sklenili sinoči na dolgem posvetovanju v Beli hiši.

Sinoči je bila dolga seja sveta Organizacije ameriških držav, na kateri so se sporazumeli, da se bo danes sestal posvetovalni svet za organizacijo. Proti sklicanju posvetovalnega sveta je glasoval urugvajski predstavnik, ki je izjavil, da se po mnenju njegove vlade dogodki v Dominikanski republiko tičejo izključno te dežele in nikakor ne opravčujejo kolektivne intervencije.

Predstavnik Dominikanske republike pa se je vzdiral glasovanja in trdil, da bi morala resolucija omeniti "resen položaj, ki je nastal z oboroženo borbo v Dominikanski republiko ter tudi eksteritorialno intervencijo v tej borbi".

Večina je zatem sprejela predlog ZDA, naj pozovejo obe strani na ustavitve sovražnosti in naj se dovolijo ustanovitve enotnih področij okoli tujih poslatništva v Dominikanski republiko. Vdržali so se predstavniki Me-

vornost Organizacije ameriških držav, takoj ko bo to mogoče. Bunker je govoril o "smrtni nevarnosti", v kateri so tuji, in je pripomnil, da morajo zaradi tega vzpostaviti red in zakon ne samo z namenom, da ščitijo tuje državljane in da jih evakuirajo, temveč tudi da napravijo konec vandalskim dejanjem nekaterih Dominikancev proti drugim Dominikancem. ZDA imajo pravico sprejeti potrebne ukrepe, da ščitijo svoje državljane in svoje funkcionarje v tem anarhičnem položaju.

Bunker je predlagal, naj mednarodno nevtralnemu področje zaje-ma prestolnico in poslanstva blizu San Dominga. Dominikanski predstavnik v organizaciji ameriških držav Jose Bonilla pa je izjavil, da je za sedanji dogodki "mnogo resnejše dejstvo, ki se tiče vseh držav Amerike: komunistična infiltracija Fidela Castra".

V državah Latinske Amerike je ameriška oborožena intervencija v Dominikanski republiko izzvala številne proteste. Mehško zunanje ministrstvo je objavilo izjavo, v kateri obsoja ameriške ukrepe ter izraža upanje, da bo ameriška navzočnost na dominikanskem ozemlju kratka. Pri tem dodaja: "Dominikansko ljudstvo mora imeti možnost, da reši svo-

je notranje zadeve, ne da bi bilo neposredno ali posredno pod zunanji vplivom."

Urugvajski parlament in vlada sta tudi obsodila ameriško intervencijo. Predstavnik urugvajske vlade v Organizaciji ameriških držav je dobil nalogo, naj povzari, da mora ta svet obravnnavati izključno zadeve napada neke tuje države. To pa je treba v sedanjem primeru izključiti, ker gre za posveto notranje zadeve.

Perujski parlament in vlada sta zavela enako stališče in sta obsodila izkrcanje ameriških čet. Zunanji minister je izjavil, da je s tem medameriški pravni sistem doživel poraz. Poudaril je tudi, da listina Organizacije ameriških držav obsoja vsako obliko vmešavanja in napada na suverenost neke države. Poslanec Venezuele so pozval vlado in predsednika Leonija, naj odločno protestirata proti ameriškemu vmešavanju. Pozvali so parlament latinskoameriških držav, naj obsodijo to intervencijo. Argentinski zunanji minister Ortiz je izjavil, da njegova vlada nasprotuje vmešavanju v dominikanske zadeve. Panamski predsednik Robles, čilski predsednik Frei in kostariški predsednik Orlich so sporočili, da odobravajo predlog venezuelskega predsednika Leonija o nujnem sklicanju posvetoval-

nega sveta Organizacije ameriških držav. Venezuelski zunanji minister je še sinoči izročil ameriškemu poslaniku protestno noto zaradi ameriškega vmešavanja v dominikanske zadeve.

V dominikanski prestolnici se medtem nadaljujejo boji in položaj je zelo zmeden. Bolnišnice so polne ranjenih, ki ležijo tudi na golem podu.

V Washingtonu pa javljajo, da so še druge ameriške čete v stalni pripravljenosti, da oddelajo v Dominikansko republiko. Predstavnik Bele hiše Reed je na vprašanje, ali se bodo ameriški mornariški strelci in padalci umaknili, ko se bo končala evakuacija tujcev, dejal, da ne more odgovoriti, "ker je to vprašanje povezano s preveč hipotetičnimi eventualnostmi".

Medtem ko skušajo v Washingtonu upravičiti svojo vojaško intervencijo z običajno trditvijo, da gre za "nevarnost nove Kube", je žena bivšega predsednika Boscha izjavila v Washingtonu, da sedanji upor dejansko vodi na njen mož in njegovo gibanje. Tudi dva predstavnika Boschovega gibanja sta na tiskovni konferenci v New Yorku izjavila, da so upor organizirali Boschovi pri-padniki in v tem gibanju sedaj sodeluje 450.000 borec dominikanskega odpora.

O zgodovinskih dogodkih pred dvajsetimi leti

Iz govora Borisa Raceta, predsednika Slovenske kulturno gospodarske zveze na sinočnji proslavi dvajsetletnice zmage na Proseku

"Primereno se mi zdi danes navesti potek dogodkov pred dvajsetimi leti in nasteti podatke iz več razlogov. Predvsem zato, ker je to zgodovinska resnica. Resnica, ki jo lahko izpričajo vsi prebivalci, ki so toliko stari, da se takratnih dogodkov spominjajo, da ne omenjam borec, ki so se teh operacij udeležili."

Tako je dejal na Proseku v svojem govoru na sinočnji proslavi dvajsetletnice zmage nad fašizmom in nacizmom Boris Race, predsednik Slovenske kulturno gospodarske prosvetne zveze.

Ob začetku svojega govora je najprej navedel nekatere dobro znane zgodovinske podatke o ofenzivi Jugoslovanske ljudske armade v smeri Slovenskega Primorja, Istre in Trsta, kako je IV. armada JLA sprejela sklep, da prodré po najkrajši poti v smeri Klana-Iliška Bistrica-Trst ter kako so enote 20. divizije 29. aprila 1945 zavzele Divačo, kako se je 30. divizija IX. korpusa približala Trstu s severne strani, IX. divizija pa prispela čez Dekane do južnega roba mesta, tako da so 1. maja enote IV. armade, potem ko so bataljoni komande mesta Trsta že začeli osvobajati mesto, prodrle v samo mesto središče, medtem ko se je 31. divizija usmerila proti Gorici in Trbiču ter ju osvobodila s pomočjo partizanskih odredov zlasti pa briško-beneškega odreda. Tako je bil 1. maja Trst praktično osvobojen. Čeprav so se Nemci branili v sodni palači in pri St. Justu še 2. maja, ko so končno izobesili belo zastavo ter se predali IV. armadi. Le na Opčinah so se še vedno vodili ogorčeni boji vse do tretje ure zjutraj, ko so se Nemci predali poveljnikom 20. divizije.

Govornik je nato takole nadaljeval:

"To je zgodovinska resnica, ki je ne more izbrisati niti molk o takratnem dogajanju. Za tem molkom se skriva ali neprijeten občutek, da so dogodki tako potekali ali sodba, da ni umestno danes govoriti o teh stvareh ali morda tudi kaj drugega. Tako zadržanje nas naveda z neprijetnimi slutnjami, da se počasi in potrpežljivo pripravljamo potvarjanje zgodovinskega dogajanja, ki že danes dopušča temu primerna politična zadržanja."

Da se razumemo, Slovensko ljudstvo teh krajev in vse Primorske, ki se je narodnoosvobodilnega boja tako množično in enotno udeležilo in je imelo za zaveznike delovne ljudi in napredne sile italijanske narodnosti iz Trsta, Trbiča in Gorice se veseli, da se v vsej državi in na nobi deželi utrjuje vrednote NAB in odprdnosti. Prav je, čeprav obžalujemo, da prihaja to z zamudo toliko let, da postaja odprdnost politični temelj, na katerem se napoveduje urejanje političnih, socialnih, družbenih in gospodarskih vprašanj republike Italije. Moramo pa izraziti svoje ogorčenje nad dejstvom, da se na uradnih proslavah in na viden način odreka tisočim zaprtih in stoletim sežganih slovenskih borec v Rižani, najmanj, kar so s svojimi žrtvami zaslužili, da bi jih v svojih govorih omenili, da bi mrtvim dali majhno zadostje in zaplaili na tabli v njihovem materinem jeziku, za katere pravice so se tudi borili. Da bi o Mrtvih pustili, na pokopališču pri Sv. Ani pa vklesali na spomeniku padlim partizanom, napis tudi v slovenskem jeziku, saj je med bori, ki sta jim oba spomenika postavljeni, večina pripadnikov slovenskega narodna, in tudi, da bi trška občina počastila padlega partizana slovenske narodnosti, s tem da bi imenovala ulico po njem.

Ne moremo dopustiti, da potvarjanja zgodovinskih dejstev, kar je pravzaprav isto. To potvarjanje opravčuje namreč zagnjanje pravic slovenskega jezika. Enostavno povedano: uradni in nacionalistični krogi ne ome-njajo velikega prispevka slovenskega prebivalstva v antifašistični in antinacistični borbi, prispevka slovenskih borec v odredih, brigadah, divizijah in korpusih pri osvoboditvi teh krajev Trsta in Gorice, ne ome-njajo težkih žrtv, ki jih je slovensko prebivalstvo dalo, tudi zato, da bi ne bilo treba padlim priznati slovenskega napisa, i-menovati po njih ulice, živim pa pravice njihovega jezika. Na to opozarjamo tudi tiste, ki se za naše pravice sicer zavzemajo, to da se z molčanjem o nekaterih zgodovinskih resnicah, odrekajo

nad vse prepričljivih argumentov za uspeh naših skupnih naporov v tej smeri.

Slovensko ljudstvo na Primorskem se je kmalu po ustanovitvi Osvobodilne fronte leta 1941 začelo odzivati njenemu pozivu na upor proti fašizmu in nacizmu. Ta odziv je bil po kapitulaciji Italije tako množičen in strnjen, da je težko najti podobnosti drugod.

Naše ljudstvo je šlo v boj, zato da reši vse svoje probleme, v prvi vrsti, da uniči fašizem in ga tako stisne k tlom, da ne bi mogel nikoli več sesti na njegova ramena, in da si izbojuje vse narodnostne pravice.

Ta boj ni imel in ni mogel imeti nobenega nacionalističnega prizvoka, ker je bil boj zati-ranih, v katerem so jim bile zavezniki italijanske delovne množice.

In kaj imamo danes, 20 let po zmagovitih zaključku? Na Trškem in Goriškem imamo slovensko slo, imamo pravico do slovenskih organizacij, in jih imamo: kulturne, prosvetne, gospodarske, politične, podporne, športne in druge. Imamo slovenski tisk. Toda nismo se borili samo za to in je krivično, da imamo samo to.

Naši bratje v Beneški Sloveniji niti tega nimajo. Na Trškem ima slovenski jezik neznatno pravico v redkih uradih in ni dobre volje ali je je premalo, da bi se te stvari ure-dile, s tem da bi sprejeli v javne službe Slovence, vsi slovenski kraji še nimajo pravice biti javno označeni s slovenskimi nazivi, prenezanje in malone simbolične so podpore slovenski kulturi in se te so omejene samo na Trškačo.

Slovenci v italijanski republiki se nismo enakopravni državljanji, kakor nam zagotavlja ustava. Posebni statut, sad londonskega sporazuma, je za tiste, ki ga bi morali izvajati kos papirja in ni razen za solstvo zakonskih norm, ki bi v duhu ustave zagotavljale pravice našim manjšini. Mar je treba pripadati velikemu narodu, zato da se zagotovijo narodnostne pravice? V mislih imam nemško narodno manjšino na Južnem Tirolskem in francosko v Dolni Aostre, ki jim njihovi deželni statuti zagotavljajo pravice in za kateri je bilo izdanih že veliko manjšinskih pravnih predpisov.

Dvajsetletnica, ki jo te dni praznujemo bi morala izvesti kot velika zmaga nad racizmom, ki je bil med najbolj nečloveškimi komponentami nacizma, vsa današnja proslavljanja bi morala biti manifestacija sporazumevanja med narodi, posebno med tistimi, ki jim je usojeno, da si delijo isti prostor. Smo pa priča prav nasprotnih pojavov, ki so izraz narodnostne nestrpnosti, nacionalizma in bednih opravilcev takega početja.

Zmaga nad nacifazizmom je bila pred 20 leti dosežena, oboroženi boj se je zaključil, toda ostane nam še dosti naporov in veštrnosti, da bodo emagali smotri tega boja. Tako kot ne bi danes ustali niti tega, kar imamo brez nadloveskih naporov in nepopisnih žrtv med narodno osvobodilno borbo, tako ne bomo jutri dosegli ničesar brez naše današnje dejavnosti.

Bodimo borci na vsakem koraku in uporabljajmo seveda orožje, ki je primerno času in položaju. Izpričujemo, da smo Slovenci, kadar je to potrebno, Glejmo trezno današnji svet, ki je le v marsičem drugačen kot je bil pred leti, otrepmo se torej bojazni, da ne bomo nikjer ničesar opravili, če bomo pokazali, da smo zavedni Slovenci. To je naša pravica in naša potreba. Tako moramo ravnati tudi iz zaradi samih nas, zaradi naših notranjih mirnosti. Ne se ustrašiti očitkov nacionalizma, če bomo tako nastopali. Kdor bi tako trdil, pomeni da je sam nacionalist, ali da ne razume ali ne mara razumeti položaja narodnostne manjšine, ki živi v podrejenem položaju.

"In končno, bodimo borci za boljše življenje, za boljše odnose med ljudmi, za pravičnejšo delitev, za večje pravice državljanov. Tudi v vseh teh do-brinah je velik del naših narodnostnih pravic in boljši pogoj, da se vse uresniči, je zaključil svoj govor predsednik SKGZ."

Na sinočnji proslavi slovenskega društva "Prosek-Kontovel", so člani društva recitali borbene pesmi in čitali pisma na smrt obsojenih, domači pesniki zbor pa je pod vodstvom dirigenta Ote prepeval partizanske pesmi.

Kurirkam iz Prebenega

Slava Slavec

Sonce je sijalo visoko in vse naokrog je vladala opoldanska tišina tistega vročega dne avgusta 1944, ko sem se vračala s konference Osvobodilne fronte, ki je bila nekje pri Laborju v Slovenski Istri. Javiti bi se morala v Prebenegu, da oddam kurirki v centru navodila in sporočila konference ter nekaj pošte, ki so mi jo aktivisti in odborniki mimogrede izročili, da je predam naprej.

Ko sem prišla v vas, sem opazila nekam čudno ozračje. Sebe ko sem stopila v hišo kurirke Sonje, sem videla, da so domačini zelo prestrašeni. Hitro so mi povedali, da je bil izdan poštni center s kurirskimi zvezami, da so se zjutraj pred zoro obkolili vas Nemci in fašisti, zgnali vse vaščane na neko zaprto dvorišče, jim grozili z naprednimi puškami in jih spravevali po kurirkah. Tisto jutro so Prebenegani preživeli grozne ure. Razbojniki so prevrgli vso vas in so nato odpeljali na svojo komando na Kozino pet mladenk, nekatere njihove sorodnike in nekaj vaščanov ter njihovo živino. Nekateri od odpeljanj so se vrnili domov, Nemci so pridržali 23-letno Slavko Grahonja in njeno mater Jožeto, 19-letno Anico Parovel, 22-letno Angelco Bandi, 16-letno Elviro Kocjančič in 16-letno Miro Bandi.

Prebeneg je lepa vasica na hribu kot razvidnica na vse kraje nasega Brega, na del mesta ter na Tržaški zaliv in Milje. Na drugi strani pa je lep pogled daleč v Slovensko Istro. To vasico so Nemci večkrat obkolili. 2. oktobra 1943 so požgali nekaj hiš, med raznimi čistkami pa so odpeljali v nemška učevalna taborišča nekaj vaščanov. V partizanski borbi je ta vasica mnogo žrtvovala.

kurirke, pa so dne 29. avgusta 1944 ustrelili na Opčinah. Kakšne so bile vaše misli tedaj, ko so vas nacisti gnali tja po openski gmagini in to vas v tisti majhni ogradi postavili v vrsto? Kakšen je bil vaš poslednji vdihljaj po svobodi, ko ste se obmale trenutke prej, preden je nacistični »rafal« preseljal vašo mlado cvetočo telesa in je vaše mlado plemenito srce nehalo biti ter je vaša kri motila narobe primorsko zemljo!...

Tržačan Ivan Meula je moral na ukaz nacistov priti z mrtvaškim vozom, prisostvovati strahotnemu zločinu in nato naložiti vašo s gorka trupla na voz, jih odpeljati na pokopališče k Sv. Ani in jih pokopati. Se en grob brez znamenja in brez imen petih mladih deklet iz Prebenega, petih kurirk narodnoosvobodilne borbe slovenskega naroda, ki se je tako krvavo boril za svoj obstoj!

Drage nepozabljene tovarišice, takih grobov, kot je vaš, je nešteto posejanih po naši okrvavljeni zemlji. Ti grobovi so v letih grozot spodbujali nove in nove kurirke, ki so nadaljevale vaše delo, da bi prispevale k končnemu uničenju nasilneža in vas maščevale.

Ko so me pozneje Nemci pripeljali v tržaške zapore, sem tam srečala še mnogo kurirk. Med njimi so bile Dorica Gorupova iz Boršta, Marija in Edi Prašelj iz Doline, Julka iz Kubeda, ki so prestale hudo mučenje med izpravljanjem. Pogostoma smo se vas spominile in se spraševale, ali bo tudi nas doletela podobna usoda, ali pa bomo vendarle dočakale zaželjeno svobodo...

Zasijala je svoboda, premagano je bilo nasilje. Današnja mladina

Pet mladih kurirk iz Prebenega, ki so jih Nemci ustrelili 29. avgusta 1944 na Opčinah: 23-letna Slavka Grahonja, 19-letna Anica Parovel, 22-letna Angelca Bandi, 16-letna Elvira Kocjančič, 16-letna Mira Bandi

Ko sem nadaljevala pot, sem se ozirala z vrha hriba proti Dolini in Boljuncu, ali ni sode morda tudi v ti dve vasi prihrumeli razbojniki. Razmišljala sem, kako morejo sploh živeti take črne duše, ki se prodajo sovražniku ter povzročajo tolikšno gorko. Težka je bila borba proti fašizmu in nacizmu, se težja pa proti zadržanim izdajalcem lastnega naroda, ki pa so v naših vaseh bili na srečo zelo redki.

Letos, ob 20-letnici zaključka velike osvobodilne borbe in ob 21-letnici junaka smrti petih kurirk iz Prebenega, se klanjamo njihovemu spominu in spominu vseh tistih mladih fantov in deklet, ki so padli v boju za pravičnost in so nosili v srcu plemenite ideale svobode in ljubezni do lastnega naroda ter ideale sožitja med vsemi narodi.

Letos, ob 20-letnici zaključka velike osvobodilne borbe in ob 21-letnici junaka smrti petih kurirk iz Prebenega, se klanjamo njihovemu spominu in spominu vseh tistih mladih fantov in deklet, ki so padli v boju za pravičnost in so nosili v srcu plemenite ideale svobode in ljubezni do lastnega naroda ter ideale sožitja med vsemi narodi.

Ves čas so mi bila še posebno pri srcu tista prebenedska dekleta. Kaj se bo zgodilo z njimi? Mlade in pridne kurirke. Kako ste bile predane naši pravični borbi! Vedno ste bile pripravljene; pončiči in podnevi, v hudem mrazu in v najhujši vročini. Vedno ste bile na poti; po stezah in po grapah, kjer koli ste poznale krajšo pot, da bi čim hitreje odpremljale vso pošto, ki je šla skozi vaše roke. Pisma, enujna in »zelo nujna« navodila in sporočila Osvobodilne fronte, zvezi antifašistične mladine, APZ, okrajnim komitejem, Skoju, PK KP, gospodarskim komisijam, okrajnim in pokrajinskim agitpropom, za očka in mamco, za partizansko tehniko, za komando mesta Koper, za štab 1. bataljona itd. Skozi vaše roke so šla pisma čez Brkine po Krasu na Vipavsko in Tolminsko, na Glavni štab IX. korpusa, na Istrski odred, v narodnoosvobodilno vojsko in partizanske odrede Slovenije, v Slovenski narodnoosvobodilni svet na osvobodbenem ozemlju v Črnomlju itd. Zavedale ste se odgovornosti in vaše noge si niso privošile počitka. In sedaj vas razbojniki sprasujejo in gotovo mijejo. In kaj vse potcenjajo z vami?...

Cez nekaj časa smo zvedeli, da so mater Jožeto Grahonja odpeljali v nemško taborišče in jo tam sežgali v krematoriju. Vas, drage

Še ena slika iz češkega filma »Polka gre v svet«, v katerem nastopa tudi Stane Staresinič. Med igralci, ki predstavljajo v krmi londonskega pristanišča zelo pisano mednarodno skupino, igra Staresinič jugoslovanskega mornarja

PISMO STANETA STAREŠINIČA IZ PRAGE

DISK - stalno gledališče fakultete praške umetnostne akademije

Na gledališki fakulteti posvečajo posebno pozornost - poleg vseh navadnih predmetov - »pogibu«, gibanju telesa

AMU, Češka Akademija muzičnih umetnosti, to je akademija glasbe, ima v svojem obsegu več različnih visokih umetniških šol, ki so razdeljene na dekanate. Tako ima Rektorat AMU pod svojim okriljem FAMU (filmska akademija) DAMU (gledališka akademija), dalje šole za scenografe, kostumografe, slikarje itd. Vsako tako vejo umetniške visoke šole upravlja samostojen dekanat z dvema poddekanoma, profesorji in docenti. Tu je torej organizacija umetniških visokih šol nekoliko drugačna kot v Jugoslaviji, kjer ima vsaka umetniška akademija svoj rektorat. To, kar je tam rektorat, je tu fakulteta in to, kar v Jugoslaviji imenujejo akademija, je tu fakulteta.

Gledališka fakulteta DAMU ima tudi svoje stalno gledališče DISK, to je Divadelni Studio AMU, ki vsako leto, bolj vsako sezono, menja svoj ansambel do poslednje igralkice in igralca. Tako dobi gledališče DISK vsako leto nove obraze, nove mlade ljudi - novopečene gledališke umetnike, ki naštvirajo in odigrajo vsako sezono do šest novih različnih gledaliških del. Gledališka šola v Pragi je organizirana tako, da morajo študenti v treh letih obvladati vso teorijo in prakso, ki se od njih zahteva - četrto leto pa se morajo vsi preseliti v gledališko stavbo DISK, kjer se praktično pripravljajo za odhod v razna praška in češka gledališča. V DISK pride vsak mladi igralec do veljave, ker ima praktično velike možnosti se pokazati in dokazati, kaj zna, kakšen talent je in celo v kakšno smer bo šel, to je katerim gledališkim likom je najbližje.

DISK je gledališče, kot vsako drugo. Ima srednje veliko gledališko dvorano s 450 sedeži in srednje velik točo zelo modernopremljen oder. Razlikuje pa se od drugih gledališč po tem, da ima pretežno mlado občinstvo in zelo hude kritike, ki premlejejo, pretehtajo in preceñijo vsakega igralca in igralko do najmanjših podrobnosti. Da je občinstvo večji del mlado, je razumljivo, saj tukaj res igrajo le mladi ljudje, bolj študenti IV. letnika DAMU. Razumljivo je tudi, zakaj ima DISK tako ostre in stroge kritike. Na srečo ti kritiki so zelo mili in blagi znajo odpustiti pomanjkljivosti

Zelo zanimiva - posebno za gledališke ljudi je organizacija, učni načrt in vzgoja mladih kadrov na gledališki fakulteti v Pragi. Na šoli učijo kot povsod na svetu gledališke igralce, režiserje, dramaturge - pa tudi profesorji z drugih fakultet. Prvi učijo praktične gledališke predmete, drugi teorijo. Fakulteta ima šolsko delo organizirano tako, da se učne ure vrstijo od 7. zjutraj do 7. ure zvečer s samo eno uro opoldanskega odmora in desetminutnimi odmori med posameznimi urami. Posebna pozornost se tu polaga pri igralcih na »pogibu« - to je na gibanju telesa. Študente s predmeti: 1. balet, 2. pantomima in 3. gibanje, ki je razdeljeno na gibanje, hojo, usdanje in drugo za to primerno telovadbo. Tako so tukajšnji mladi kadri pravi mojstri v obvladovanju telesa. Nerodnost na odru, krčovitost in trema pred nastopom jim je že v drugem letu študija neznana.

Po urah baleta, pantomime in gibanja-telovadbe se v dopoldanskih urah vrstijo teoretični predmeti kot so: gledališka kultura, književnost, poezija, umetnost, psihologija itd. Te predmete poučujejo najbolj znani profesorji filozofske in drugih fakultet.

V popoldanskih urah so praktični predmeti: dramska igra, tehnika govora, režija, dramaturgija, scenografija itd., kar poučujejo režiserji in igralci praških gledališč, ki so mnogi z naslovom narodnega umetnika CS-SR. Vsak letnik režiserjev in dramaturgov ima svojega profesorja režije in dramaturgije z docenti. Igralski letnik pa je razdeljen celo na tri skupine in ima vsaka svojega profesorja in docenta. Že iz tega kratkega opisa je razvidno, kako velika pozornost se polaga na vzgojo mladih kadrov za češka gledališča.

Posebno pozornost zasluži na

českem sprejem novih študentov na gledališko fakulteto, ki je vsako leto opravljen že v februarju za naslednje šolsko leto. Sprejemni izpiti se vršijo osem mesecev prej zato, da bi si mogli zbrati tisti srečni ali nesrečni, ki niso sprejeti, novo šolo oziroma nov poklic. V letošnjem februarju je polagalo sprejemni izpit nad 200 kandidatov, sprejeti pa so bili trije na režijski oddelki, trije na dramaturški oddelki in štirinajst na igralski oddelki. Konkurenca je bila strašna; 22 kandidatov je bilo sinov in hčera čeških igralcev, igral in režiserjev. Dve komisiji po devet članov vsaka sta skozi 14 dni izločevali in sprejemali prijavitelce v ožji izbor 45 kandidatov. Na koncu sta se komisiji združili in iz izbranih 45 izločili še 31 kandidatov, ki so bili predvideni za sedeti in opazovati borbo in hotele teh mladih, mnogih zelo talentiranih ljudi, ki

M. Muryskova (Agnes) in Jan Miller (Krysar) v Dykovi »Baladi o Krysarju« v uprizoritvi DISK. S tem delom so češki mladi igralci gostovali v Pragi na mednarodnem festivalu študentovskih gledališč

PETAR PETROVIĆ NJEGOŠ:

GORSKI VENEC

Med svojimi številnimi zbirkami izdaja Državna založba Slovenije tudi zbirko Večni sonetniki, namenjeni v prvi vrsti bibliofilom. V tej zbirki izhajajo drobne umetnine, ki naj bi predstavljale nekatere stalne spremljevalce pesniških biserov željnih ljubiteljev umetnosti. Obenem pa naj te knjižice zaradi svoje okusne in skrbne opreme predstavljajo tudi posebno dragoceno prijateljstvo in ljubiteljev knjig. V tej bibliofilski zbirki je pravkar izšel tudi Gorski venec, ki ga je napisal črnogorski vladika Petar Petrović Njegoš in v slovensčino preliel Alojz Gradnik.

Gorskega venca ne bi posebej predstavljali našim bralcem, saj ga bolj ali manj poznajo. Posebno od leta 1947, ko je delo prenesel Alojz Gradnik in ko je od

takrat pesnitev tudi v slovensčini že večkrat izšla. Vendar pa naj o njem vseeno zapišemo vsaj nekaj besed, saj pomeni ta ep končno vendarle veliko in pomembno prelomnico v srbski poeziji. Staro se je preživelo, kako pa naj nastaja novo iz prvih ljudske pesmi in ob zgledu starih in sodobnih evropskih umetnin, pa je s svojimi deli pokazal prav Njegoš. Literarna zgodovina uvršča Petra Petrovića Njegoša (1813-1851) prav po zaslugi njegovega Gorskoga venca med največje epske pesnitve ne samo srbske temveč vse evropske književnosti. Zato je to delo tudi prevedeno na dvanajst jezikov, v originalu pa je doživelo več kot štirideset izdaj.

V svoji pesnitvi obravnava Njegoš poboj poturčencev, tur-

ste in ne znate jahati... sedaj znate jahati... Srečate kolega in ga nagovarjate, da bi šla k sosedu krast jabolka... itd. Vprašani ni ne konca ne kraja, pol ure je premalo za enega kandidata - vsak dan jih je na vrsti okoli dvajset. Končno je prišlo v ožji izbor. Za jih petinštrideset se porabi še nad petinštrideset ur, da jih ostane srečnih štirinajst. Čez tri dni bodo šele zvedeli rezultat, ko bodo dobili domov uradna obvestila, in šteli se bodo že za študente ene izmed najbolj zaželenih in cenjenih praških visokih šol. Na koncu študija pa se bodo priključili češkim gledališčem, postali njih člani in umetniki, namodeli tiste, ki so se umaknili ali umrli in tako tudi dopolnili približno zaokroženo število okoli 3500 stalnih članov, umetnikov, igralcev in igralk gledališč v CSSR.

STANE STAREŠINIČ

M. Muryskova (Agnes) in Jan Miller (Krysar) v Dykovi »Baladi o Krysarju« v uprizoritvi DISK. S tem delom so češki mladi igralci gostovali v Pragi na mednarodnem festivalu študentovskih gledališč

Št. Ru.

Knjige, o katerih poročamo, ima vedno na razpolago

Tržaška knjigarna

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Svebda bi bilo sgrešeno smatrati, da je tekst eseskoj slab. Pisatelj je pač ostal pri opisih, brez poglabitve in brez nakazanja izhoda. Kljub temu pa je podoba prikazane študentje la stvarna, resnična, brez pretiravanja in brez kakšne sentimentalnosti, le kaže so vse preveč shematične in premalo individualizirane. Iz švanjčarjevega romana torej vendarle odseva kosček današnjega našega stíjenja in pisatelj vendarle ozvzruja na njega nekatere negativne pojave. Kot zgodbe iz današnjega časa, bodi torej zgodbe bralcem všeč, čeprav najbrž vsaj malo zahtevnejši bralci ne bodo zadovoljni s samo deskriptivno pojavitv. Zanimivo pa je, da občutimo z vsemi prikazanimi osebam in tudi negativnimi liki neko sočustvanje. Pravzaprav se nam prej tako vseumogčni direktor zamisli, ko ga spodmašnje in ko ostane sam. Tudi zvodnik končno le ni tako slab človek, kot sprva kaže. Je torej čas in okoliščine, ki ustvarjajo probleme in ne odgovore? Pisatelj - kot rečeno - odgovora ne da, kot tudi ne nakaže rešitve.

Roman »Ulice brez ljubezni« je torej le slika današnjih razmer v mestu, kjer se srečujejo usode različnih oseb z raznimi željami, pričnanji, in stremiljenji. Podoba in nič več. Tistemu, ki se do s to podobo zadovolji, so roman všeč, drugim pa bo povedal premalo. Kljub temu, da sicer prizadevanje za nekonvencionalno obliko, ni ostalo brez uspeha in da je tekst o formalnem pogledu vendarle zanimiv.

St. Ru.

Knjige, o katerih poročamo, ima vedno na razpolago

Tržaška knjigarna

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

Ulica sv. Frančiška 20

VELETRGOVINO

RADIO VIZIJA

SOBOTA, 1. MAJ
Radio Trst A
8.00 Kolarica; 8.30 Koncert; 9.00 Slov. pesmi; 9.30 Glasbena matineja; 10.30 Od prvih delavskih združenj do svobodnih sindikatov; 10.45 Glasba in Mednarodni Barholdy; 11.50 Glasbeno potovanje 12.15 Kulturni odmevi; 12.40 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Hammond orgle; 15.00 »Volana«; 15.30 »Voditelj«; 16.00 Glasba; 17.00 Glasbena matineja; 17.30 Pisanje balad; 17.55 Orkester; 18.15 Koncert Glasbene Matice; 19.15 Družinski obzorji; 19.30 Tržaški motivi; 20.00 Športna tribuna; 20.45 »Emil Adamci«; 21.00 Za smeh in dobro voljo; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Luna Park.

Koper
7.15 Jutrarnja glasba; 8.00 Prenos RL; 9.05 Reportaža; 9.20 Prvomajski pozdravi; 10.00 Prenos RL; 10.30 Simf. ples; 11.00 Glasbena matineja; 11.45 Prvomajski pozdravi; 12.15 In 12.55 Glasba po željah; 13.30 Kolektivni čestitajo; 14.00 Melodije; 14.45 Zbor »Lipa«; 15.45 Orkester; 16.00 Prenos RL; 19.00 Poje H. Wright; 19.30 Prenos RL; 22.15 Ples.

Nacionalni program
8.30 Jutrarnji pozdrav; 9.45 Pesmi; 10.00 Operna antologija; 11.00 Sprehod skozi čas; 11.45 Skladbe za godala; 13.25 Večni motivi; 15.15 Orkester; 15.30 Jutrarnji sport; 15.55 Nogometna tekma Italija-Gales; 17.45 Oddaja za bolnike; 22.55 Radijska drama; 21.15 Pesmi; 22.30 Ples.

II. program
8.00 Jutrarnja glasba; 10.35 Glasba za praznični dan; 12.30 Bellini in Verdi; 14.25 Orkester; 15.30 Koncert; 17.30 Pisanje tokrov; 17.40 Spored prireditelj; 18.35 Konjske dirke; 20.00 Večer v Rimu; 21.40 Znanstvena oddaja; 22.00 Plesna glasba.

III. program
17.00 Gatti: »Antigone Lo Cascio«; 19.30 Koncert; 20.40 Prokofjeve melodije; 21.20 Pesnik V. Locchi; 21.30 Koncert.

Slovenija
8.00 Veseli tobožari; 9.05 Praznik radosti...; 10.10 Bratje, ki se sprehajajo; 10.30 V pomladnem ritmu; 11.00 Pesmi o soncu in zemlji; 11.30 Melodije; 12.05 Prvomajski pozdravi; 13.30 Z. Kržišnik; Ob 1. maju; 14.00 Operne melodije; 15.30 Glasba združuje narode; 16.00 10 let simf. orkestra RTV; 17.05 Športna tribuna; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 »Ljudje v belih rokavicah«; 21.15 Vedri zvoki; 21.30 Na prvem mestu; 22.10 Oddaja za izseljenke; 23.05 V prijetnem razpoloženju; 00.05 Zaplešite z nami.

Ital. televizija
9.45 Izročitev zlatih kolajni; 14.30 Italija-Portugalska za Davisov pokal; 15.55 Italija-Gales; 18.45 Spored za najmlajše; 19.00 Dnevnik; 19.55 Sport; 20.30 Dnevnik; 21.00 »Stadion«; 22.15 20 let odpora fašizmu; 23.00 Dnevnik.

II. kanal
21.00 Dnevnik; 21.15 Aktualnosti; 22.00 Zasebna vojna gospodine Jackson; 22.50 Sport.

NEDELJA, 2. MAJ
Radio Trst A
8.00 Kolarica; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maša; 9.45 Krčki; 10.30 Poslušaj goste; 11.00 Slov. pesmi; 11.45 Oddaja za najmlajše; 12.00 Nabožne pesmi; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 14.45 Ansambli; 15.00 C. Francis in C. Villa; 15.15 Laska glasba; 15.30 »Črv na marmeladni igri«; 17.35 Časopis; 18.30 Kino, večer in danes; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Melodije; 20.00 Sport; 21.00 Ples; 22.00 Nedelja v sportu; 22.10 Balakirev; Tamara; 22.30 Melodije; 23.00 Jazz.

Trst
9.30 Kmetijska oddaja; 12.00 Na športnih igriščih; 14.00 »El Campana«.

Koper
7.15 Jutrarnja glasba; 8.00 Prenos RL; 9.05 Nedeljsko srečanje; 9.20 Zbor; 10.00 Prenos RL; 12.10 In 12.55 Glasba po željah; 13.30 Sosedni kraji; 14.00 In 14.45 Glasba po željah; 15.30 Domače pesmi; 16.00 Prenos RL; 18.30 Športna nedelja; 19.00 Kvinet; Kampir; 19.30 Prenos RL; 22.15 Ples.

Nacionalni program
7.15 Jutrarnja glasba; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.10 Nabožna glasba; 11.10 Sprehod skozi čas; 11.30 Radijski krogi; 14.00 Japonsko gledališče; 14.30 Zbori; 15.30 Koncert na trgu; 15.45 Črtica; 17.35 Toscaninjeva umetnost; 20.25 Pisan program; 21.20 Duo Company; Del; 22.30 Plesna glasba.

II. program
7.45 Jutrarnja glasba; 9.00 Oddaja za ženske; 9.35 In 10.35 Oddaja za ženske.

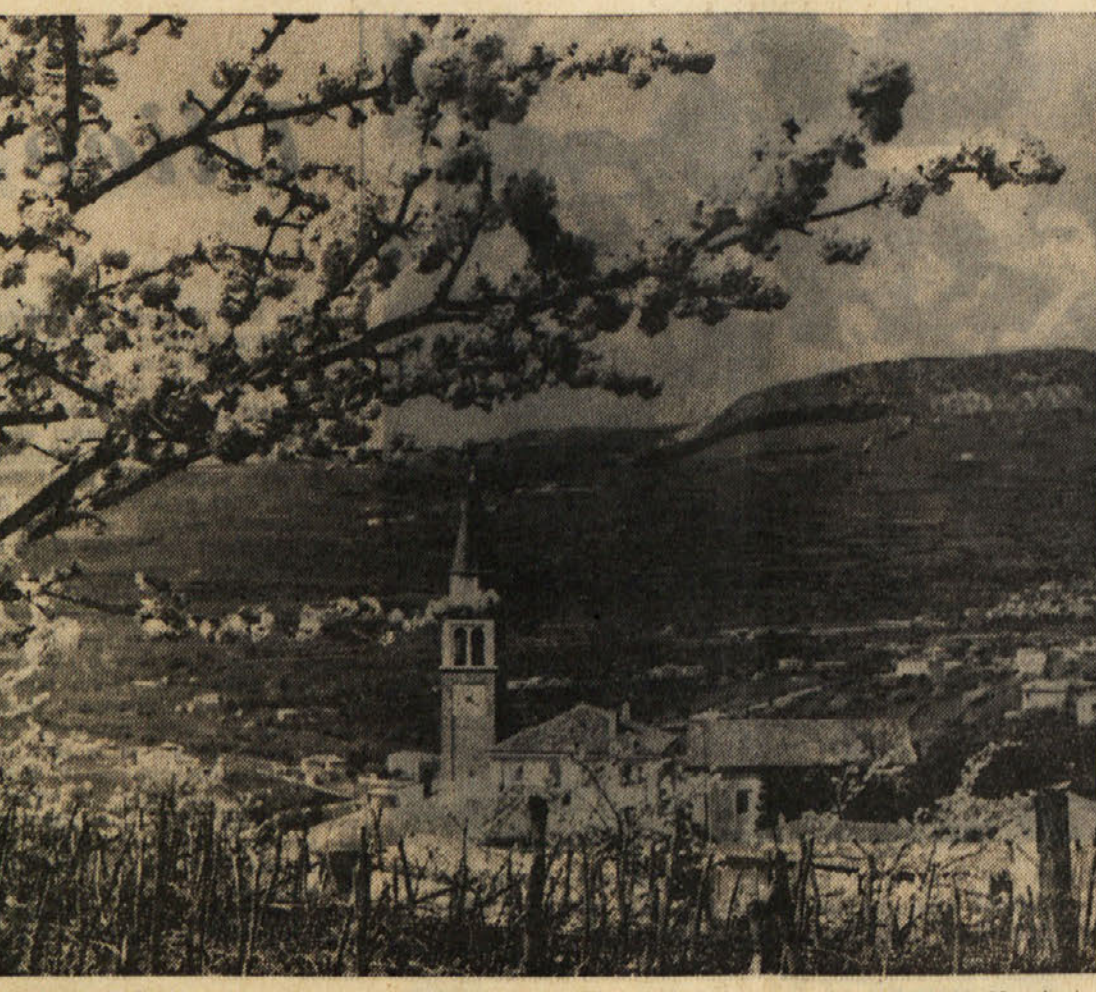
SPORED JUG. TELEVIZIJE OD 1.-V. DO 5.-V.
SOBOTA, 1. maja
9.00 Prvomajski čestitka; 9.30 Pozdravi prijateljskih dežel; 10.00 Ples za otroke; 11.30 Narodna glasba; 12.15 Prvomajski program intervjuje; 13.15 Zgodovina Hollywooda — film; 13.45 Glasbena medija; 14.00 Športni razgovori; pribli. 17.15 Motorne dirke v Crkvenci; 18.25 Obzorji; 19.00 Zgodovina o Kijevu; 19.10 Poje Cangalović; 19.30 Vsako soboto; 19.45 Prvomajski čestitke; 20.00 Dnevnik; 20.45 Studio Skopje; 20.55 Sprehod skozi čas; 21.25 Prvomajski čestitke; 22.40 Golo mesto — film; 23.30 Pozdravi prijateljskih dežel; 24.00 Turnir miru; 0.10 Poročila.

NEDELJA, 2. maja
9.45 Kmetijska oddaja; 10.45 Mendov spored; 11.30 Godni čestitke; 11.50 Motorne dirke; 18.00 Mladinski TV klub; 18.55 Dr. Kildare — film; 19.45 Slavnostna proslava ob obletnici prve slov. vlade; 20.00 Dnevnik; 20.45 Posreduje satelit: prva izmenjava med Ameriko in Evropo; 21.45 Da ali

ne — quiz; 23.15 Zrebanje kandidatur; 23.20 Motorne dirke; 23.50 Turnir miru; 24.00 Poročila.

PONEDELJEK, 3. maja
10.30 Vrhunec: Sontek, sonček zlati; 16.30 Ščelunka — balet iz Moskve; 18.10 Zajec Osvald vam predstavlja — risanke; 18.25 Delni — znanstveni film; 18.50 Mochvica pica — balet; 19.15 Sport; 19.30 Pregled; 19.45 Glasbena medija; 20.00 Dnevnik; 20.30 Biseri glasbene literature; Danzi — Pihalni kvintet; 20.40 P. Kocič; Sudanijska — TV drama; 21.40 Akordi z Baltika; 22.10 Poročila.

TOREK, 4. maja
NI SPOREDA.
SREDA, 5. maja
16.50 Govorimo rusko; 17.10 Angličnina; 17.40 Tik-tak, pravilica; 17.55 Pionirski TV studio; 18.25 Obzorji; 18.45 Dosežki znanosti — film; 19.15 L. van Beethoven; 19.45 Cikcak; 20.00 Dnevnik; 20.30 Peter Petrovič Njegov; 20.40 Črna na belim; 21.40 Ob letnici prve slov. vlade — report; 22.50 Obzorji.

Motiv iz Doline (Foto M. Magajna)

V POČASTITEV PRAZNIKA DELOVNEGA LJUDSTVA

Mladina je prižgala kres nad Boljuncem 1. maja 1944

Istega večera je prišla v vas četa partizanov, ki so zastražili vse ceste in poti in priredili zborovanje

»Jutri bo prvi maj, praznik vsega delovnega ljudstva. Zelo lepo bi bilo, če bi mladina ob tej priložnosti prirejala kres na vrhu Griše, da bi ga videli delci narodnega.«

Tako nam je govoril tovarš Božo — Jože Korosec, stari antifašist. Zato sta proti večeru s sestro Danijo ponabli se prijateljico Lidijo Steržaj in pridružili sta se nam še Ida Česnik in Angela Zerkal, ki je sedaj v Kanadi. Pogumno smo jo mahnili proti Gilščici in po Selah na vrh. Tja na kraj, kjer je bila do razpada italijanska protiletalska postojanka. Razgled od tu je krasen na ves Breg in na Trst, vse tja proti Istri in daleč v Furlanijo. Sosebski grad nam je bil skoraj blizu.

Z navdušenjem smo nabirali suhe borove veje in se pogovarjali, kako so se pred leti naši starejši antifašisti borili in uporniki borili proti zatiranju. Mnogokrat so na najhujši dobi fašističnega zatiranja dvigali na vrhovih in vidnih mestih slovenske in delavske zastave ob prvem maju. Saj so zaradi tega prišli na kraj, kjer je bila do razpada italijanska protiletalska postojanka.

Ko se je stemnilo, je bila grmada drov že precej velika. Vse naokrog je vladala velika tišina. Za nami gozd, pred nami v dolini Boljuncem in res Breg, Trst, Milje in morje; vse v popolini temi zaradi nevarnosti letalskih napadov.

Grmada sem polila še s petrolejem, ki mi ga je bil prejšnji dan prinesel. In sem mirno dejala: »Tovarišice, naj živi prvi maj! Naj živi osvobodilna fronta! Smrt fašizmu — svoboda narodu! Ostale tovaršice so glasno odgovorile in njih glas je odmeval daleč v črni gozdu. Naglo sem priglala vžgalico in jo podtaknila pod grmado. Kres je zagorel z visoko svigajočimi plameni. Naši obrazi so se razsvetlili. Brž smo se dogovorili o poti nazaj, da ne bi prišli v roke kakim nemški patrolam. Tekle smo na svojo moč skozi gozd na Mali vrh, dol čez Bukavec v Glinščico. Vse grmovje so nas bicalo po nogah in po obrazu, večkrat smo padli ali se spopadali po stezah in po pesku, na mnogih delih telesa smo krvavele. Ko smo se vrnile domov, je bila trdna noč.

Ko so domačini videli na vrhu kres, so se jim srca vradostila. Vendar pa so se zapirali v hiše, da ne bi prišli Nemci in fašisti. Sicer pa ni bilo dosti vaščanov doma, saj so bili močje in jantje že dolgo časa v partizanih.

Toda tisti večer je imel še poseben čar. Komaj smo v družini legli k počitku, je Korosec zopet trkal na vrata in sporočil, naj mladina skliče ljudi na zborovanje, ki bo opolnoči v gostini pri Muckotu. Takoj je bilo nekaj mladih pokonci; ljudje so zopet vstali in se zbrali na določenem kraju. In glej, prikazala se je cela četa partizanov v uniformah s hitovko na glavi s slovenskimi, jugoslovanskimi in rdečimi zastavami v rokah. Vse poti okoli vasi so partizani močno zastražili.

Z velikim navdušenjem smo pozdravljali partizane in si od blizu ogledovali zastave. Starejši možje in žene so s solznimi očmi prisostvovali temu prizoru, saj so se partizani z zastavami prišli pojavili na množičnem zborovanju v naši vasi. Mladina je zavidala mlađe borce in ogledovala njihove puške, otroke pa so si izposojali tičkovce in si jih nadevali na glave.

Hugo Medvedšek, komisar

Ustavlili smo se v brezovnem gozdu, da bi pregledali avtomobil. Čez nekaj minut nas je dohitela »čajkica«, ki smo jo prehiteli. »Fantje«, nas je vprašal sofer, kakšen motor pa imate? V vzpetini sem naredil vse, toda nisem vas uspel dohiteti.

»Motor je običajen, toda prehitel smo zaradi teke naprave, inženir pokaže majhno črno škatlico, ki je nameščena na strani avtomobila. V škatlici je zaprt sistem vžigalja s transistorji.

Ko smo se vrnili v tovarno, so mi pojasnili »iskrivnost«. Ze več kot četrto stoletje se uporablja pri vžigu motorjev z notranjim izgorovanjem klasični sistem vžiga z baterijo, transformatorjem, ki ustvarja visoko napetost in razdelilec, ki prekinja električni tok. Od razdelilca so odvisni številni faktori delovanja motorja, vendar pa kontakti pogosto pregore in se pokvarijo, zaradi česar se občutno poveča potrošnja bencina in motor ne dela s polno silo. Ta sistem vžigalja je bil povsem dovršen in ga ni več mogoče izboljšati. Ni mogoče uporabljati niti boljše materiala, saj se že pri razdelilcu uporablja tungsten in torej ni drugega izhoda, kot izboljšati način prekinjanja vžiga.

Tako povedano izgleda rešitev kaj preprosta, potrebna pa so bila dolga preučevanja, ki so našla odgovor v elektroniki. Inženirji so odkrili sistem vžigalja s transistorji.

»Motor je običajen, toda prehitel smo zaradi teke naprave, inženir pokaže majhno črno škatlico, ki je nameščena na strani avtomobila. V škatlici je zaprt sistem vžigalja s transistorji.

»Motor je običajen, toda prehitel smo zaradi teke naprave, inženir pokaže majhno črno škatlico, ki je nameščena na strani avtomobila. V škatlici je zaprt sistem vžigalja s transistorji.

»Motor je običajen, toda prehitel smo zaradi teke naprave, inženir pokaže majhno črno škatlico, ki je nameščena na strani avtomobila. V škatlici je zaprt sistem vžigalja s transistorji.

»Motor je običajen, toda prehitel smo zaradi teke naprave, inženir pokaže majhno črno škatlico, ki je nameščena na strani avtomobila. V škatlici je zaprt sistem vžigalja s transistorji.

UDELEŽENEC PRIPOVEDUJE

Majski izlet društva »Slovenec« 1927. leta

Izlet smo priredili, da zapojemo slovensko pesem in potrdimo, da nismo klonili pred fašističnim ustrahovanjem

Bilo je neko nedeljsko majsko jutro 1927. leta, ko se je po dolgem in previdnem pripravljanju organiziralo članstvo društva »Slovenec« iz Boršta, da gre na izlet v bližnje gorje vasi. Izlet je bil prirejen, da se sprostimo v slovenski pesmi in da tudi vaščane bližnjih krajev spodbudimo v zavesti, da se živimo kljub fašističnemu nasilju, zastrahovanju in grožnjam.

In res, v vsako vas kamor smo prišli, so nas zelo lepo sprejeli, ponujali so nam kavo in sveže mleko. Za vsako našo pesem, ki smo jo zapeli, so nam navdušeno ploskali.

Čeprav je od takrat že miralo 38 let, se dobro spominjam, kako smo na vse zgodaj, ko se je komaj pričelo daniti, odkorakali pes (takrat seveda še ni bilo vse motorizirano, kakor je

danes) proti Jezeru in Gročani. Sli smo čez Roški hrib in ko smo prispeli nad Padež, smo se ustavili in zajtrkovali.

Po končanem zajtrku tam je spregovoril pokojni pevovodja Karel Hrašček, ki je dejal: »Dragi bratje in sestre, ponosni smo, da smo iz Brega doma. Zavedamo se, da živimo že 1300 let na tem ozemlju. K nam je prišel tuj osvajačel fašizem, ki hoče uničiti vso slovensko manjšino. Nato je potegnil slovensko trobojnico in nadaljeval: »To zastavo, ki je simbol slovenskega rodu, so dvignili naši predniki 1848. leta v znak ljubezni do svojega jezika in kulture. In sedaj nam hoče sovražnik rasilno prepovedati, da imamo pravico do svobodnega razvoja. Pevovodja je zaključil z vzklikom, da naj živi naša pesem in naš jezik.

Vsi smo bili ganjeni. Spominjam se, kako se je z obokanim obrazom sklonil pokonci borec, antifašist Stanek Petroš, o katerem je Primorski dnevnik pisal 15. jan. 1983. leta z naslovom »Smrt zavednega Slovence«.

Pevovodja Karel Hrašček je bil zelo razgledan mladenič, nastavljen in zaveden Slovenec in je umrl oktobra 1929, ko mu je bilo komaj 26 let. Takrat so govorili, da si je preveč krcu jemal fašistična grozodejstva, ko so pod fašističnimi udarci izgubili vasa naša kulturna in gospodarska društva.

Odkorakali smo najprej v obiskali več vasi, končno pa smo se okoli dveh popoldne zadržali v Brezovem kjer smo imeli dobro kosilo, za kar sta poskrbeli dva vaščana: Karlo Hrvat, ki še danes živi v obeh zborih in Josko Zobeč raznošalec Primorskega dnevnika. Obišta se še navsezadaj odpravila na pot s koleci in sta nam prila naroti v bližini Košic.

Okoli štirih smo jo mahnili proti Koprni in od tam proti domu. Povsod smo nenehvali leno slovenske ubrane pesmi.

Za zaključek naj še rečem, da je iz društva »Slovenec« izšlo mnogo prekalanih antifašistov. Na razumem na, da ob letni proslavi počastitve dvajsetletnice zmage nad fašizmom, ki je bila v soboto v Boltuncu, nista nastopila zbor iz Boltunca in Rimanj, kot sta nastopila zbor iz Boršta in Doliče. Daries ni več tiste nevarnosti, kot je bila nekdo, ko nam je grozila konfiskacija, ridnuoso olje in emanganele in ni več nobenega razloga za strah.

Udeležene majskega izleta

NOVOSTI IZ NABREZINE

Trg padlih za svobodo

Maša v bizantinsko-slovenskem obredu

Od nedelje dalje imamo pred sedežem našega županstva Trg padlih za svobodo, kot je bila sklenila občinska uprava in ga v nedeljo 25. aprila ob priliki 20-letnice osvoboditve izpod fašizma iz nacizma uradno proglasila. Ob tej priliki smo iz »vora« predsednika deželne vlade dr. Rinaldinja slišali pomirljive besede, umestne na proslavi tako pomembnega zgodovinskega dogoda. Dr. Škrk pa je v svojem govoru med drugim dejal, da bo slovenska narodna skupnost ocenjevala vrednost demokracije no tem, kako nas bo ta smatrala kot enakovredne državljane. Pomembna je bila tudi beseda iz skupne udeležencev oroslave čes: »Svoboda je velika vrednota in bogastvo. Zanj so se borile vse napredne množice, v prvi vrsti pa tisti, ki so pred drugo vojno in v borbi največ žrtvovali. Pošteno bi bilo, da bi bil v ime njih teh na tej slavnosti kdo spregovoril.«

Isto nedeljo nonoldne je bila pri nas še druga slavnost: rokoposvečeni duhovnik g. Markuza Jožko je kot domačinbral novo mašo v bizantinsko-slovenskem obredu, kar je v teh krajih edinstven primer. To je privabilo izredno mnogo ljudstva, ki je razen cerkev napotila tudi tri Novomestnik le študiral v Rimu na Gregorjevskem zavodu in bo svoje duhovno pastirsko poslanstvo opravljal v vzhodnih deželah.

Gostilna »Pri Silvestru« je med najstarejšimi v vasi. Pod tem imenom smo to solidno gostilno poznali domačini in naša sosede. Tukaj so se zbirali nanredni in narodnozavedni Nabrežniki. Sedaj pa nas je orizadel napis Tratorija da Silver (samo italijanski napis). Nekdani Silvester se je torej spremenil v Silver. Dvomimo, da je bilo to res potrebno.

Okvare na televizorju?

Radio TREVISAN

UL. S. NICOLÒ 21
vam s tehniko, ki so specializirani za vse nacionalne in tuje znamke, zagotavlja takojšnje in temeljito popravilo
TELEFON št. 726-276

VELOX

TRST · ULICA RISMONDO 9 · TELEFON 30-100
IMPORT · EXPORT · ZASTOPSTVA

Ekskluzivna glavna zaloga
RADENSKA mineralna voda
USTEKLJENIČENA ISTRSKA IN BRIŠKA VINA
KRAŠKI PRŠUT
Pivo:
PUNTIGAM in REININGHAUS

Vsak dan prihajajo novi moderni in sodobni pomladanski vzorci modrih in ženskih blagov

MOŠKE SRAJCE · PRIKUPNE ŽENSKE BLUZE · SPODNJE PERILO · GALANTERIJA i. t. d.

pri **A. PERTOT**
TRST, Ul. Glinastica št. 22 · Tel. 95998

ARETTA

ULTRA THIN

med elegantnimi in preciznimi urami je naicenejša znamka

Generalno zastopstvo »LA CLESSIDRA«
Trst · Piazza S. Antonio Nuovo N. 4-I. nadstropje

IMPORT
Prodaja na veliko in drobno
Velika izbira zlatnine po tovarniških cenah!
EXPORT
Izredni popust — Garancija —

NAŠA ZEMLJA

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA ZA NAŠE PODEŽELJE Štev. 4 (15)

POMAGATI JE TREBA KMETOM V NJIHOVH PRIZADEVANJH

Obveznosti pokrajine in občin na Tržaškem za napredek kmetijskega gospodarstva

Tržaška občina je do sedaj pokazala še najmanj zanimanja za probleme kmetijstva

Naše kmetijstvo je zaradi omejene razsežnosti pokrajine sorazmerno z ostalimi gospodarskimi dejavnostmi na zadnjem mestu. To pa nas ne sme varati pri oceni iz pri naporih za ohranitev kmetijstva, ki se iz leta v leto bolj specializira v intenzivno obdelovanje zemlje, se pravi v vrtnarstvo in cvetličarstvo. Kljub temu pa sta vinogradništvo in živinoreja še vedno dva stebra našega kmetijstva. Naši kmetje si zlasti v zadnjih letih vedno bolj prizadevajo, da bi modernizirali svoja mala posestva in da bi na ta način lahko iz njih dobili ustrezen dohodek, ki naj bi bil vsaj na ravni dohodka delavca v industriji. Sami pa seveda ne morejo tega narediti in zato nužno potrebujejo podporo raznih državnih in krajevnih ustanov.

Tržaška pokrajinska uprava si je tudi po zadnjih volitvah prevzela obveznost, da bo nudila kmetijstvu čimvečjo podporo. Ta podpora pa je seveda odvisna od denarnih sredstev, ki jih ima pokrajinska uprava na razpolago in ki jih lahko določi v te namene. Kot doslej, bo tudi v nadalje pokrajinska uprava prispevala za nagrade za razstave goveda, za vinske razstave in za natečaje za obnovitev kokašnjakov. Poleg tega pa bo pokrajinska uprava podprla strokovne tečaje v slovenščini in italijanščini ter bo, vsaj tako se pričakuje, priskočila na pomoč kmetom, če bodo prizadeti po neurju ali drugih vremenskih nepravilnostih. Pokrajinska uprava prireja tudi mednarodno cvetlično razstavo in nudi domačim cvetličarjem pomoč, da se lahko z najmanjšimi stroški udeležijo te pomembne razstave.

Pokrajinska uprava je svoj čas ustanovila »Ente Rinascenta Agricola«, ki izdaja list »Rinascenta Agricola«. Po obveznostih, ki jih je sedanj pokrajinski odbor prevzel, so začeli v tem listu izdajati tudi priloge v slovenščini za slovenske kmete, v kateri so objavljeni razni zakoni in drugi uredbi, ki zanimajo kmete.

Tudi okoliške občine, ki so lanskega novembra dobile nove občinske svete, so se obvezale, treba jim je pa priznati, da so tudi povprej skrbeli, da bodo še naprej skrbeli za razvoj kmetijstva. Njihova skrb za kmetijstvo pa je prav tako pogojena proračunskim težavam, saj so vse okoliške občine pasivne in morajo s tem tudi računati. Kljub temu pa so se novi občinski odbori obvezali, da bodo nudili vso pomoč raznim kmetijskim dejavnostim. Tako so se uredniki Liste demokratične enotnosti in liste PSI v dolinski občini obvezali, da bo občina, ki jo sedaj skupno upravlja, skrbela za zaščito srenjskih upravitelcev, favorizira

la male kmečke posesti, pomagala pri njihovi krepitvi ter usmerjala kmete k širšim združnim in konzorcijskim oblikam. Predstavniki obeh list so se tudi obvezali, da bodo skrbeli za pospeševanje prodaje krajevnih poljskih pridelkov na domačih tržiščih pod najboljšimi pogoji in po cenah, ki bodo najbolj primerne za proizvajalce, ter da bodo podprli kmete v Gročani glede srenjskih zemljišč.

Repentaborska občinska uprava je prav tako prevzela nalogo, da bo skrbela za pomoč kmetom v raznih oblikah, zlasti pa da se bo zanimala za razširitev vodovodnega omrežja in za ohranitev ter nadaljnjo okrepitev živinorejske razstave ter razstave terana in pršuta.

Zgornja občinska uprava predvideva v svojem programu pospeševanje kmetijske strokovne vzgoje, kmetijskih tečajev in predavanj v slovenščini: za razširitev vodovodnega omrežja, da bodo lahko kmetje uporabljali vodo tudi za namakanje polj in vrtov.

Nabrežinska občinska uprava je prav tako prevzela nalogo, da bo delovala v korist kmetov na vseh področjih, še posebno pa so si socialisti, ki podpirajo občinski odbor, zadali nalogo, da bodo posvetili večjo skrb večernim tečajem v slovenščini, razvoju vinogradništva in domačim vinskim razstavam. Izvoljeni svetovlci občinske liste, ki so v opoziciji, pa so srezali nalogo, da se bodo zavzemali za sodelovanje s kmetijskim nadzorništvom pri prirejanju večernih tečajev v slovenščini v vseh vaseh devinsko-nabrežinske občine ter da se bodo odločno zavzemali za čimvečjo podporo kmetijstvu, kakor tudi za razvoj vinogradništva in za prireditve razstave domačih vin.

Tudi miljska občina, ki je

Če je maj vroč in suh, težko bo kmetu za kruh.

doslej vsako leto dala pobudo za razstavo vin in drugih kmetijskih dejavnosti, bo še naprej vse te pobude razvijala in krepila, hkrati pa bo ustanovila posebno kmetijsko komisijo, ki bo skrbela za razvoj kmetijstva.

Na žalost pa moramo ugotoviti, da je samo tržaška občina tista, ki najmanj skrbi za kmetijstvo, čeprav je v tržaški občini največ kmetov. Vsi njeni izdatki, kot smo imeli svoj čas priložnost že pisati, gredo le v take »kmetijske namene«, od katerih kmetje v tržaški občini nimajo nobene koristi.

Vse naloge in pobude, ki so jih napovedale razne občinske in pokrajinske uprave, bodo gotovo prinesle velik delež k razvoju kmetijstva, če

bodo tudi pravočasno uresničene. Toda uresničitev vseh teh pobud ni odvisna samo od dobre volje občinskih upraviteljev, ampak tudi od nadzornih oblasti, ki morajo razumeti potrebe kmetijstva in nuditi občinam možnost, da dobijo primerna denarna sredstva za svoje redno upravno delovanje in v tem okviru tudi za pomoč kmetijstvu.

Slavko Stoka

9., 10. IN 11. MAJA V DOLINI

Občinska razstava vin

Tradicionalni praznik »pod mlajem« v Dolini bo letos 9., 10. in 11. maja. Kot običajno bo ob tej priliki tudi občinska razstava vin, za katero je občinski svet odobril prispevek v znesku 50.000 lir in

postavitev kioska, dolinskim fantom pa 20.000 lir za praznik »pod mlajem«.

Kot vsako leto bodo tudi letos nagradili najboljše vina in nagradenci bodo dobili diplome, kolajne ter nagrade.

OD 22. MAJA DO 6. JUNJA V MIRAMARSKEM PARKU

XI. mednarodna cvetlična razstava

Vabilo domačim cvetličarjem in kamnarjem - obrtnikom

Kakor smo že poročali bo letos od 22. maja do 6. junija XI. mednarodna cvetlična razstava, in sicer v Miramarskem parku, kjer bo zajela približno 70.000 kv. m površine. Do sedaj se je prijavilo nad 400 udeležencev iz 40 držav z vsega sveta in raznih italijanskih pokrajin. Med razstavljalci bodo razen italijanskih, najbolj zastopani cvetličarji iz Francije, Anglije, Nemčije, Švice, Avstrije in Jugoslavije.

Razstave se bodo seveda udeležili, kot vsakokrat, tudi naši domači cvetličarji iz tržaške, goriške in videmske pokrajine, ki bodo imeli na razpolago rastlinjak s 246 kv. m površine ter približno 2000 kv. m površine na prostem. Udeležbo domačih cvetličarjev vzpodbujata in podpirata Kmetijsko nadzorništvu in pokrajinska uprava. Tako bodo na letošnji razstavi prvič skupaj nastopili cvetličarji iz vse dežele Julijska krajina-Furlanija.

Rastlinjak bo dalo na razpolago podjetje Salimbene iz Albenga in bo imel propagandni značaj. Strokovnjak omenjenega podjetja bo zainteresirano nudil vse informacije glede upravljanja, uporabe in koristnosti takih rastlinjakov za zgodno in kvalitetno produkcijo. V rastlinjaku bo tudi pravna za ogrevanje in električna naprava za zračenje. Prav gotovo bodo vse te naprave vzbudile pozornost in zanimanje naših cvetličarjev, ki so že spoznali veliko vrednost in prednost racionalnih

rastlinjakov za cvetličarstvo in za intenzivno vrtnarstvo.

Na razstavi bodo s svojimi izdelki sodelovali tudi kamnarji - obrtniki. Izdelki iz kamna za cvetje, okras vrtov in parkov (vaze, stebri itd.) niso na dosedanjih tovrstnih razstavah prišli še dovolj do izraza. Na letošnji razstavi bodo večje možnosti za uveljavitev tudi zaradi znatno večjega prostora, ki bo na razpolago za razstavo. Zato toplo priporočamo našim kamnosekom - obrtnikom, ki imajo za to smisel in se s tem že ukvar

Obljube ministra Mancinija delegaciji goriških kmetov glede izvajanja zakona 167

V sredo 14. aprila je minister za javna dela Mancini sprejel delegacijo, ki so jo sestavljali Kazimir Brajnik in Danilo Mučič iz Štandreža ter Aldo Sossou in Giovanni Vida iz Podturna. Spremljali so jih pokrajinski tajnik Kmečke zveze (Alleanza contadini) Bruno Marizza, podpredsednik SKGZ dr. Peter Sancin ter poslanca Mario Lizzerio in Lanfranco Zucalli. Delegacija je obrazložila ministru stališče kmetov in njihovih organizacij v zvezi z vinkulacijami zemljišč na podlagi zakona 167 ter ga opozorila na kvarne posledice, ki jih vinkulacije povzročajo vrtnarjem v Štandrežu in Podturnu. Ta pro

blem je delegacija prikazala tudi s stališča zaščite interesov slovenske narodne manjšine. Minister se je za stvar zanimal in obljubil, da bodo tehniški ministrstva skrbno proučili ves material, ministrstvo pa da ne sprejelo nobenih sklepov brez predhodnega posvetovanja s predstavniki prizadetih kmetov.

Kaže torej, da so predstavniki prizadetih kmetov naleteli na večje razumevanje v Rimu kot pri goriški občinski upravi. Vsekakor je nujno potrebno, da prizadeti vrtnarji in organizacije ter ustanove, ki zastopajo interese kmetov, skrbno sledijo razvoju tega vprašanja in odločno nastopajo na vseh mestih.

RAZSTAVE IN NAGRADE

PODELITEV NAGRAD ZA IZBOLJŠANJE KOKOSEREJE

Pred kratkim se je zaključil pokrajinski natečaj za izboljšanje kokošereje, ki ga je razpisalo Pokrajinsko kmetij-

ske nadzorništvu. Natečaja se je udeležilo 21 kokošerejcev, izmed katerih je ocenjevalna komisija nagradila 8, ker so dosegli najlepše uspehe in napravili kokošnjake po najnovjših predpisih.

Nagrajencem je izročil hranilnice ter denarne nagrade in diplome v skupnem znesku 400.000 lir.

Nagrajeni so bili: SILVAN DOBRILA, Log 85 (I. nagrada), OSKAR KRALJIC, Prebener 85 (2.), EMIL MILKOVIČ, Gropada 107 (2.), RUDOLF CERVENKA, Gropada 105 (3.), GIULIO COTONI, Salita di Greta 37 (3.), DUŠAN MILIC, Zagrad 2 (3.), EMIL LEGISA, Vižovlje 9 (4.), IVAN MILIC, Koludrova 9 (4.).

ZANIMIVOSTI

Hitrost, s katero letijo čebele. V čebelarški literaturi najdemo zelo različne podatke o hitrosti čebelnega leta. Navajajo hitrost od 2,5 do 8,3 metra na sekundo. Večkrat ugotavljajo, da letijo čebele na pašo s hitrostjo 8,3 m/s. Ko se vračajo s paše obremenjene z medom, pa letijo proti panju le s hitrostjo 6,7 m/s. Profesor Frisch je celo ugotovil, da je hitrost vračajočih se čebel odvisna od gostote medu in v mednem žleščku.

Sedaj proučujejo v Rusiji let čebel s posebno kinematografsko kamero, s katero snemajo leteče čebele iz razdalje 100 m, da jih preveč ne ovirajo. Z neverjetno natančnostjo so ugotovili, da ima iz panja leteča čebela hitrost izpod 1 m/s, dočim znaša njena hitrost po 100 metrih že 7,971 m/s. Pri povratku ima 1-2

metra pred panjem komaj še 1,28 m/s hitrosti. Nič čudnega, da čebel, ki letijo na dobro pašo, 100 metrov od čebelnjaka v zraku ne moremo videti, ampak jih kvečjemu slišimo in to zamenjamo večkrat z rojem v zraku.

Se o največjem čebelarstvu na svetu. Kot poroča Südwestdeutscher Imker, imata največje čebelarstvo na svetu čebelarja Wulfrath in Speck. Leta 1962 sta imela 20.000 panjev, ki so bili razmeščeni na 400 različnih pasiščih. Po najnovejših vesteh je ta trdka povečala zdaj številno čebelnih panjev na 50.000. Imajo jih po vsej Ameriki od atlanske obale do Pacifika. Trdka ima naslov »Miel Carlota«. Poleg medu, matic in mlečka prodajajo tudi proizvode cvetnega prahu, med v satju in razne predmete iz voska.

FO USTANOVNEM OBČNEM ZBORU KMEČKE ZVEZE V GORICI

Tudi naši kmetje na Goriškem imajo zdaj svojo strokovno organizacijo

Kakor kmetje na Tržaškem, tako imajo zdaj tudi naši kmetje na Goriškem svojo strokovno organizacijo. V nedeljo, 11. aprila, je bil namreč v Gorici na pobudo SKGZ ustanovni občni zbor Kmečke zveze. Ustanovnega obnovega zbora se je udeležilo lepo število kmetov iz vseh krajev Goriške, ki so postavili temelje svoji organizaciji in globoko posegli v diskusijo s pripombami in predlogi. Občni zbor so pozdravili predsednik SKGZ Boris Race, podpredsednik SKGZ dr. Peter Sancin, pokrajinski tajnik Alleanze Contadini Bruno Marizza, tajnik Kmečke zveze v Trstu Lucijan Volk, predsednik Kmečkega društva iz Standrežja Viljem Zavavlav in župan iz Sovodnje Jožef Češut.

Prisotni kmetje so согласно izvolili naslednji upravni odbor:

August Stekar (Steverjan), Zorko Maraz (Steverjan), Karel Drufovka (Oslavje), Anton Figelj (Oslavje), Franc Petec (Sovodnje), Stanko Primožič (Gabrje), Salomon Tomšič (Lupa), Miloš Bobič (Peč), Ludvik Devetag (Vrh), Rado Lakovič (Doberdob), Franko Gergolet (Doberdob), Civil Pahor (Dol). Kmetovalci iz Standrežja, Jamelj, Jazbin in Sentmavra so prosili, naj pustijo zanje prosto po eno mesto (za Standrež dve), da bodo pred prvo sejo upravnega odbora v soglasju z ostalimi kmeti določili svoje zastopstvo. Občni

zbor je predlog osvojil.

V nadzorni odbor so izvolili: Franca Lupina (Standrež), Milka Klanjščka (Oslavje) in Jožeta Humarja (Steverjan); za namestnika pa Jožeta Gergoleta (Doberdob) in Antona Tomšiča (Sovodnje).

V ponedeljek 19. aprila je bil v Gorici prvi sestanek upravnega in nadzornega odbora Kmečke zveze. Odborniki, izvoljeni na ustanovnem obnovega zboru 11. aprila, so na skupni seji izvolili za predsednika Kmečke zveze Avgusta Stekarja; mesto prvega podpredsednika so dodelili Radu Lakoviču, drugi podpredsednik je Cvetko Brajčič; za tajnika so imenovali dr. Mirka Primožiča in za blagajnika pa Salomona Tomšiča. Predsednik nadzornega odbora je Franc Lupin.

Odbor je razpravljal o vseh najbolj perečih problemih kmetovalcev na Goriškem in določil sedež in pisarno v Ul. Ascoli št. 1/I, ki bo na razpolago članom od 26. aprila dalje vsak delavnik od 8.30 do 12.30.

Kakor je B. Race, predsednik SKGZ, poudaril v svojem govoru, je nova kmečka organizacija nastala zaradi spoznanja, da je nujno potrebno pomagati slovenskemu kmetu v njegovih težavah. Naši kmet-

je na Goriškem so to potrebo občutili zlasti po znanih dogodkih glede izvajanja zakona 167, na dnevnem redu pa so tudi drugi zelo važni problemi, ki jih bodo lahko rešili le s pomočjo svoje močne organizacije. Zato goriškim kmetom čestitamo ob ustanovitvi njihove strokovne organizacije in jim priporočamo, naj se vsi včlanijo in sodelujejo, vodstvu Kmečke zveze pa želimo obilo uspeha.

Ce v maju jug pihlja, le malo dežja da.

OBČNI ZBORI

Kmečka in obrtniška posojilnica in hranilnica v Nabrežini je imela svoj občni zbor v nedeljo, 4. aprila. Iz poročila predsednika je razvidno, da šteje ustanova 306 članov. Rezervni fond se je ob zaključku lanskega poslovnega leta zvišal in znaša skupno 2.422.791 lir, čisti dobiček pa je znašal 280.076 lir. Posojilnica in hranilnica je lani dobila nove prostore v občinski hiši v Nabrežini — Center, kar ji omogoča lepše poslovanje.

V nedeljo 11. aprila je bil v sejni dvorani občinskega sveta v Sovodnjah občni zbor Kmečko-delavske hranilnice in posojilnice za sovodnjsko ob-

ZADRUŽNIŠTVO

To rubriko vam nudi Kmetijska zadruga v Trstu - Ul. Foscolo 1

Novi multikultivator «SU 3»

Kmetijska zadruga v Trstu ima zdaj zastopstvo za Trst, Gorico in Videm ter za izvoz v Jugoslavijo in prodajo v svojih trgovinah multikultivator znamke «Casorzo SU 3».

Preizkusili so ga že na Proseku, v Dragi in v Miljskih hribih z odličnim uspehom. Kmetje so se navdušili in nekateri so ga že naročili.

Ta multikultivator (7 KM - 4 takti motor) je uporaben za razna dela, in sicer kot freza, oralo, škropilka ali za namakanje, ali kosilnica, ali za žago, ali pa za prevoz malih tovorov s prikolico. Lahko se ga naroči samo z enim,

ali pa z več priključki. Cena je zelo ugodna, interesi pa ga lahko brezplačno preizkusijo, kupec dobi jamstvo in zagotovljen servis za morebitna popravila.

Našim kmetom, zlasti pa vinogradnikom in vrtnarjem, pa tudi drugim priporočamo, naj si ga ogledajo v podružnici Kmetijske zadruge v Ul. Flavija.

● V četrtek, 6. maja bo ob 19. uri na sedežu KZ in ZMP seja glavnega odbora Kmetijske zadruge. ***

● Kokošerejci! Gospodinj! V Kmetijski zadrugi boste dobili najboljša piščeta po najbolj ugodni ceni!

Povišane najemnine

Tehnična komisija za določitev najemnin kmečkih zemljišč je pred nekaj dnevi imela sejo in je določila pravične najemnine za zemljišča v tržaški pokrajini. Za vrtove, cvetlične vrtove in vinograde je dosedanja najemnina zvišala za 8 odst., za njive, travnike in gozdove pa za 5 odst. Nobena poviška ni za pašnike in za zemljišča na kraškem področju.

Kdor ima zemljo v najemu naj se za podrobne informacije obrne na tajništvo Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov.

NA KUBI

Leto kmetijstva

Leto 1965 so na Kubi proglasili za leto kmetijstva. Zato bodo — kakor je poudaril kubanski premier Fidel Castro — vse napore v gospodarskem razvoju dežele usmerili letos v kmetijstvo. Hkrati je premier Castro spet osebno prevzel vodstvo nacionalnega inštituta za agrarno reformo na Kubi (INRA), da bi poenotil skupne napore pri izpolnitvi važnih nalog v kmetijstvu.

Nekaj za naše gospodinje

Kako gnojimo lončnicam

Spomlad je prišla v deželo. Vsaka gospodinja, ljubiteljica cvetlic, komaj čaka, da prenese lončnice iz notranjosti na prosto. Marsikatera se sprašuje, kako riti čimprej do bujno rastočih in lepih cvetlic ali okrasnih lončnic. Danes bom omenil nekaj osnovnih praktičnih navodil o gnojenju lončnic. Ko smo spomlad rastline presadili v lonce jih ravadno, posebno če smo jim obrezali korenine, postavimo na svetlo, a ne sončen prostor. Svetlo ne presaditvi ne smemo gnojiti cveticam. Drugo osnovno pravilo, katerega se moramo držati, je naslednje: nikdar ne gnojimo rastlinam, ko je zemlja suha, temveč po zalivanju, v kolikor ne uporabljamo gnojne raztopine.

Koliko umetnih gnojil uporabimo? Težko je določiti količino za vsako posamezno rastlino. Navadno uporabljamo za bujno rastoče in cvetoče lončnice (pelargonije, begonije, nageljne, fuksije) na vsak kv.m površine 5-8 dkg zrnatega amonitrata. To količino gnojila trosimo skozi leto v več obrokih na površje ali ga lahko raztopimo v vodi. Na vsak liter vode vzamemo po eno žličko gnojila. Spomlad po presajevanju gnojimo s kalijevimi in fosfatnimi gnojili. Na 1 kv.m površine vzamemo 3 dkg kalijeve soli in 5-8 dkg superfosfata. Lahko obe gnojili uporabljamo v presledkih od 15 do 20 dni raztopljeni v vodi. Ne smemo gnojiti rastlinam enostransko. Navadno pretiravamo z dušičnimi gnojili, ker

je njih delovanje najbolj vidno. Ker želimo, da nam sobne ali balkonske cvetlice tudi bujno cvetijo, ne smemo pretiravati z dušikom, kateri vpliva le na rast rastlin. Nastanek cvetja pospešujeta fosfor in kalij in zato ne smemo zanemariti teh gnojil. Danes se dosti govori o gnojilnih zalivkih. To je nalašč pripravljena raztopina mešanih gnojil, s katero zalivamo na splošno vrtno rastline in cvetlice. Gnojilni zalivke pripravimo tako, da v 10 litrih vode raztopimo 6 g čiliskega solitra, 6 g superfosfata in 6 g kalijeve soli. Ta zalivke uporabljamo za gnojenje mladih rastlin. Za starejše bujno rastoče cvetlice ali okrasne lončnice povečamo količino gnojil na 12 g dušična gnojila, 12 g superfosfat in 10 g kalijevo sol. Odlično gnojilo za cvetlice je zalivke, ki ga napravimo iz kravjega gnojja (kravjekov) in kurjekov (kokošji gnoj). Kurjek je na splošno znano gnojilo za lončnice cvetnice. V ta namen vzamemo star sod ali bencinsko posodo. V to posodo ali sod naložimo približno do 1/4 prostornine teh odpadkov in z vodo zalijemo do roba. Posodo pokrijemo, da nam preveč ne izhlapeva dušik. Po dveh tednih je tako pripravljena gnojilnica prevrela in jo lahko uporabimo za zalivanje. Na ta način pripravljeno gnojilnico moramo razredčiti pri zalivanju z rajmanj desetkratno količino vode.

Končno moramo omeniti, da je vendar osnova gnoje-

nju lončnic organska snov (kompst ali dobro dozoreli hlevski gnoj — humus), katero mora vsebovati zemlja ob presajevanju. Če v dobro zemljo posajene cvetlice zalivamo s prestano vodo iz vodnjakov ali kalov ni skoraj potrebno uporabljati umetnih gnojil. Dobro prestana voda čim gostejša in smrdeča je, tem bolj zaleže.

Dr. F. J.

Kaj bo delal čebelar v maju

Za prezimljenje čebel je bila pretekla zima zelo ugodna. V panjih nismo zasledili nobenih neprijetnosti (bolezni, griže, pomanjkanje hrane itd.). Najbolj važna pa je ugotovitev, da so panji polni zalege (pri močnih panjih 6-8 satov) in da je pričakovati rojce že v začetku maja. Marsikateri čebelar bo vprašal, kaj bo s prehrano, če slučajno nastopi deževno vreme. Nekateri začetniki zanima umetno ali spekulativno pitanje. Za ta opravila je letos vse prepozno. Z umetnim dražilnim pitanjem moramo prenehati že v mesecu marcu. Eno od osnovnih vprašanj, ki zanima čebelarje — posebno začetnike — je rojenje čebel. Zelo v modi je izdelovanje umetnih rojev. Mislim, da je narava še vedno najboljša učiteljica življenja in zato priporočam naravno rojenje. Zlasti ni zametavati majskih (majniških) rojev, ker ti dajo najboljše plemenjake. Torej zasledujmo razvoj družin: in pazimo, da nam roji ne ubežijo. Poznamo več vrst rojev. Prvi roj (to naj si dobro za-

pomnijo začetniki!) ima staro matico. Ta bo v novem panju takoj pričela s polaganjem jajčec, iz katerih se bodo po treh tednih zvalile nove čebelice — delavke, medtem ko bo nova matica, katere je ostala v starem panju, polagala neoplojena jajčeca, iz katerih se bodo zvalili troti. Le po oploditvi bo matica pričela s polaganjem oplojenih jajčec, iz katerih se bodo zvalile čebelice — delavke. Družina prvega roja (prvca), posebno če ji pomagamo s polaganjem umetnega satovja, bo kmalu dala drugi roj. Čebelarji, kateri ne stremijo za povečanjem števila panjev, prepuščajo rojenje s tem, da prestavljajo sate z zalego razen sata, na katerem je matica in satovje z obnožico (cvetni prah), s čebelami vred, v medišče. Prazne prostore v vališču (gnezdu), od koder so vzeli zalego s čebelami, pa izpolnijo z zdravim rezervnim satovjem. To delo moramo izvršiti najmanj tri tedne preden se prične glavna naša in pri panjih, kjer družina zaseda celotno vališ-

šče (močni panji!). Po enem tednu pregledamo satovje v medišču in podremo vse maticnjake, katere bi čebele potegnile nad jajčeci in ličinkami. Za razmnoževanje pa razumen čebelar uporablja le prve roje. Druge roje je pa združiti v eno močno družino. Ni priporočljivo vsajati rojev na izdelano satje. Čebele najbolj priklenemo v nov panj, ako jim postavimo v središče panja med ostale satnice sat z odkrito zalego. Pokrita zalega učinkuje nasprotno. Po vsaditvi novega roja v panju pustimo čebele pri miru tri dni! Starejši bolj izkušeni čebelarji pripravljajo umetne roje. Ti roji, posebno če jih pripravimo, ko leto ni ugodno za rojenje, nikdar ne odtehtajo naravnih niti po marljivosti niti ne po razvojnih zmognostih.

Pri vseh čebelarskih opravilih ni nikdar dovolj poudarjati, da moramo delo izvrševati brez hrupa, ker s hrupom čebele razburjamo in s tem uničujemo njihovo aktivnost in veselje do dela.

Dr. J.

CVETLIČARSTVO NA TRŽAŠKEM IMA ŠE LEPE MOŽNOSTI ZA RAZVOJ

Trst je velik potrošnik cvetja, zato je popolnoma naravno, da se je pred nekaj leti začelo razvijati pri nas cvetličarstvo, tembolj, ker so v nekaterih predelih našega ozemlja zelo ugodne klimatske razmere. Letna produkcija tržškega cvetličarstva znaša zdaj približno 75 milijonov lir, vse pa kaže, da se bo v prihodnjih letih še močno dvignila, ker se cvetličarji vedno bolj usmerjajo v intenzivno in neprekinjeno produkcijo skozi celo leto. Tako lahko opazimo, kako rastejo novi ogrevani in neogrevani rastlinjaki in kako se cvetličarstvo širi na nova področja.

Ze več let se ukvarjajo s cvetličarstvom v nekaterih predelih tržškega predmestja, na Kontovelu in na Proseku, zadnja leta pa se cvetličarstvo uspešno širi v zgornji občini (Zgonik, Saleš, Koludrova). Strokovnjaki pravijo, da se bo prav v teh vaseh zgornjske občine cvetličarstvo lahko še močno razvilo in da bo nov važen vir dohodkov za tiste, ki se mu bodo posvetili.

Tako deželni odbor za kmetijstvo kot drugi kmetijski organi se zavedajo važnosti cvetličarstva za naše gospodarstvo, ker imamo ugodne razmere za produkcijo in za tržišče. Dosedanji uspehi pa dokazujejo in potrjujejo vnetost, marljivost, iznajdljivost in bistroumnost naših cvetličarjev. Razveseljivo in obenem zelo zgovorno je tudi dejstvo, da so se s cvetličarstvom začeli ukvarjati mladi ljudje. To so osnovni, zelo važni činitelji, ki zagotavljajo cvetličarstvu na našem področju lepe perspektive. Toda to ni še vse.

V razgovorih z našimi cvetličarji lahko kmalu ugotovimo, kaj pogrešajo in česa si želijo — strokovno izobrazbo. Marsikateri cvetličar je povedal, da je obiskal in si ogledal cvetlične nasade v Sanremu, na Azurni obali in v Švici. Drugi so bili tudi na Holandskem. Vsak išče strokovne knjige in revije ter se posvetuje s cvetličarji, ki imajo že nekaj izkušenj.

Kmetijsko nadzornišvo je sicer priredilo nekaj predavanj o cvetličarstvu; spričo možnosti razvoja in dobre volje mladih ljudi, ki so se cvetličarstva že lotili, ali bi se ga radi, pa je nujno potrebno, da deželna uprava in kmetijska nadzornišva sestavijo širši načrt in začnejo, seveda v primernem letnem času, prirejati ne samo pre-

davanja, ampak prave tečaje o cvetličarstvu. Razen tega pa je treba cvetličarjem nuditi še v večji meri kot so sedaj ekonomske ugodnosti in olajšave, zlasti glede nabave vode, zemlje, gnojil, gradnje rastlinjakov itd. Tako bo cvetličarstvo lahko zavzelo v našem gospodarstvu tisto mesto, ki mu pripada.

A. Bubnič

Čebelj strup

Čebelj strup kot zdravilno sredstvo. Po poročilu Gorškova (SSSR) so zdravili 800 bolnikov v neki ambulanti s čebeljim strupom. Med bolniki je bilo precej takih, ki so boleli od 5 do 15 let, in sicer zaradi revme, nalezljivih bolezni, vnetja sklepov, vnetja hrbteničnih vreten, živcev, zaradi odprtih ran na nogah itd.

Zdravljenje bolnikov s čebeljim strupom je uspelo od 75 do 100%. Bolniki so dobivali čebelja žela na tistem mestu, kjer jih je bolelo ali pa v bližini obolele delu telesa. Istočasno so morali trikrat dnevno piti šipkov čaj, ki so mu dodali po eno žlico dobrega medu. Pri odprtih ranah na nogah so uporabljali neko mast vsak drugi dan. Ta je bila sestavljena iz antibiotika, sredstva za anestezijo in medu v razmerju 5:3:100. S tako mešanico so uničili vse bakterije, bolečine so prenehale, tkivo na ranah se je zacelilo in zdravljenje je bilo hitrejše. Prav take rezultate je dosegel tudi Gajder v neki bolnišnici v Ukrajini. V vsej dobi zdravljenja so dobili pacienti od 560 do 3360 čebeljih pikov.

RICMANJE

Dne 19. t.m., to je prav na velikonočni ponedeljek smo v naši vasi pokopali najstarejšega moža v dolinski občini Jožka Kureta, po domače Petračevega. Lansko leto oktobra meseca je dopolnil 90 let. Takrat je bil še čil in zdrav. Pred mesecem dni je v krogu svojih dragih in številnih gostov slavil svoj god še kolikor toliko zdrav, kasneje pa je opešal in oboel tako, da je dne 17. aprila 1965 umrl na svojem domu.

Bil je daleč na okoli znan kot dober gospodar in narodnjak, zvesto je bral naše časopise in vedno se je zanimal za dogodke v svetu. Dolgo let je bil cerkveni starešina. Znan je tudi iz časov, ko je sodeloval pri težnjah Ricmanjcev za vpeljavo slovenskega bogoslužja v cerkvi. Bil je veselega značaja in vsakogar je rad pozdravil in ogovoril. Tako je imel mnogo znanec in prijateljev. Vsi so ga cenili in lep pogreb je to tudi potrdil. Kot najstarejši mož v vasi je znal mnogo povedati iz starih časov in marsikdo se je pri njem zanimal za dogodke iz preteklosti; saj so ga tudi nekateri časnikarji večkrat obiskali in ga za marsikaj poprašali.

Poročil se je pred 67 leti z Marijo Božič iz Socerba. V zakonu je imel 5 otrok, to je štiri hčere in enega sina. Čeprav po poklicu kmet, se je trudil, da je svojim otrokom omogočil za takratne čase primerno izobrazbo in da jih je vzgojil

v narodnem duhu.

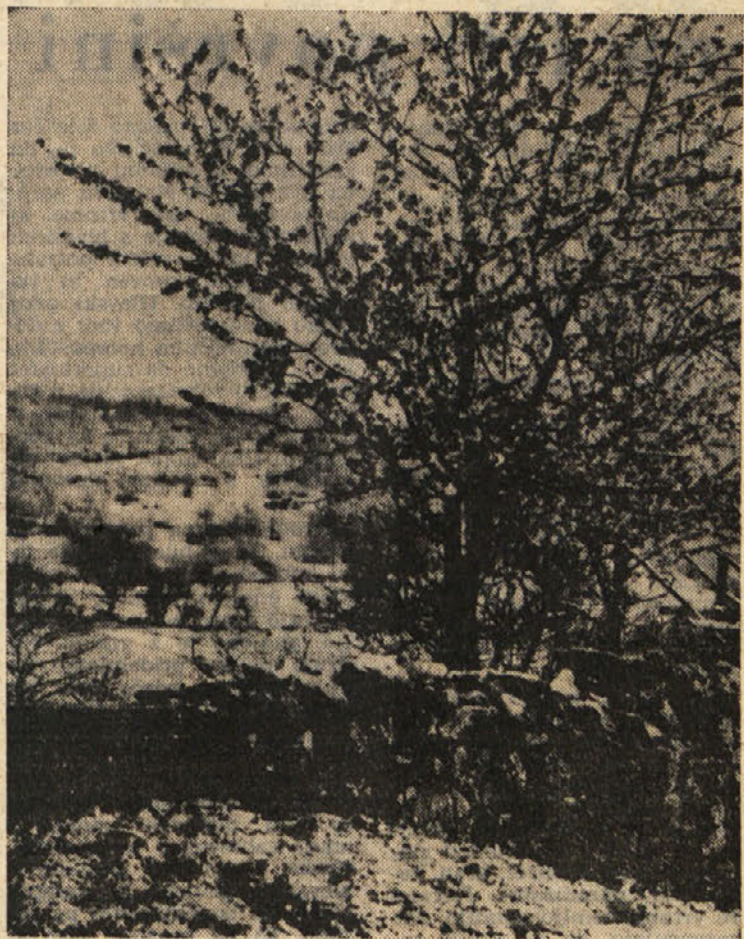
Pogreba se je udeležilo veliko ljudi. Pred domačo hišo in na pokopališču mu je vaški pevski zbor zapel žalostinke, v sprevedu pa mu je igrala godba iz naše občine. V cerkvi se je od pokojnega Jožka s primernim nagovorom poslovil domači župnik č.g. Angel Kosmač. Številni venci in cvetje so pokazali njegovo priljubljenost med nami.

Naj mu bo lahka domača zemlja, v kateri počiva in ki jo je vse svoje življenje tako zvesto ljubil.

Ne zamudite lepe priložnosti

Kakor smo izvedeli, bo tržška občinska uprava določila še dve delovišči za izgradnjo ceste Miramar-Kontovel. Ta cesta bo velikega pomena za obalno področje pod Kontovelom, saj bo omogočila lažji dostop do vinogradov in bo valorizirala tamkajšnja zemljišča. Pred nekaj dnevi je bil sestanek kmetov s Kontovela in Proseka, ki imajo zemljišča na omenjenem področju. Sestanka se je udeležil tudi strokovnjak kmetijskega nadzornišva, ki je sporočil, koliko zahteva Acegat za napeljavo vodovoda ob cesti in za priključke na posamezna zemljišča.

Za napeljavo vodovoda zahteva Acegat skupno 3.051.000

Tako muhastega vremena v aprilu že dolgo ne pomnimo. Za velikonočne praznike se je vreme skisalo, temperatura je znatno padla, v ponedeljek in v sredo ponoči pa je v višjih predelih Krasa celo snežilo. Cvetoe breskve in češnje je pokril sneg, ki pa je kmalu skopnel. Zaradi mraza je zaostala rast povrtnin, prizadeto pa je bilo zlasti sadno drevje

zgrajen in da bo čimveč zemljišč imelo priključke.

GROPADA

Dva vašcana iz Gropade sta pred nekaj dnevi dobila nagrado na natečaju za izboljšanje kokošereje, in sicer Emil Milkovič (Gropada štev. 107) ter Rudolf Cervenka (Gropada štev. 105). Tako prvi kot drugi sta namreč zgradila sicer skromen, toda moderno urejen kokošnjak. Emil Milkovič dela v Trstu, v prostem času pa se med drugim ukvarja tudi s kokošerejo. Pri tem mu pomagajo tašča, žedosti, kokoši pa predvsem za jajca, ki jih prodajajo znanem ali trgovini. Tudi Rudolf Cervenka dela v Trstu, zato pa mu še bolj pomagata tast Karlo Kalc, ki se že več let ukvarja s kokošerejo in seveda tašča, ki skrbi tudi za domače gospodinjstvo. Tudi Kalc in Cervenka imata kokoši predvsem za jajca, ne zanamajata pa seveda piščancev in kupujeta mala piščeta, da jih doma vzredijo.

BOLJUNEC

Po stari tradiciji bodo boljunski fantje tudi letos na večer pred 1. majem postavili na trgu sredi vasi svoj mlaj, ki ga bodo okrasili s pomarančami in limonami. V petek zvečer se bodo zbrali «Na jami», prikorakali na trg prepevajoč narodno pesem s stari ljudskim napevom «Barčica». Nato bodo postavili mlaj in okrasili vas s topolovimi vejami. V soboto, 1. maja se bodo ob 13. uri spet zbrali «Na jami» in prepevajoč prikorakali na trg, nato se bodo zbrali v kino dvorani in imeli «fantovsko uro».

To tradicijo ni mogel zatrei niti fašizem, vendar pod fašizmom niso smeli imeti «majnice» na dan 1. maja, pač pa šele prvo nedeljo v maju.

Kmečki koledarček za maj

V mesecu maju bomo morali zelo pohiteti z vsemi nujnimi deli na polju, v vinogradu in na vrtu. Kar je v maju zamujeno se v juniju ne da popraviti. Zlasti moramo biti zelo pozorni v vinogradu, kjer nam pretijo največje nevarnosti.

Na vrtu: Tu smo že gotovo opravili najvažnejša dela in sedaj pozorno sledimo razvoju sejanim in sajenim rastlinam. Poleg tega pa je maj najbolj primeren čas za presajanje paradižnikov, jajčevcev (melancan), kumar in še vedno poletne solate. Ponovno lahko sejemo glavnato solato in radič solatnik. Poleg tega pa sejemo še cvetočo in brokole, hkrati pa lahko presajamo poletno zelje, ohrovt, zeleno in sadimo bučice. Da bomo imeli vsaj za dom dovolj cvetlic moramo poskrbeti za astre in cinje ter pre-

saditi krizanteme.

Na polju: Kot na vrtu moramo predvsem paziti, da bomo zatrili plevel že v kalu, da se nam ne bo razcvetel in se nam ponovno posejal ter nam uničeval plemenite rastline. Okopavamo pozni krompir ter mu dodamo čilski ali apneni soliter. Tudi z gnojnicjo ga lahko zalijemo. Poleg tega moramo paziti na klorotskega hrošča in ga takoj začeti uničevati, da nam ne bo delal škode na krompiriščih. V maju lahko še vedno sejemo fižol in koruzo.

V vinogradu: Zveplo, ki ga bomo v tem mesecu porabili se nam bo stokrat poplačalo. Zveplati moramo takoj, čim so poganjki nekaj centimetrov dolgi. Strokovnjaki priporočajo zlasti koloidalna zvepla, ki hitro delujejo. V tem mesecu bomo morali tudi škropiti z bordoško brozgo

ali drugimi ustreznimi preparati proti peronosperi in sušici.

V sadovnjaku: Tu se moramo v maju odločno boriti zlasti proti listnim ušem. Hruške in jablane moramo škropiti vsakih 10 dni z arzenatom ali gesarolom proti piškavosti. Prav tako moramo čimprej poškopiti breskve z bordoško brozgo (1 odst. koncentrata).

OSMICA

Josip Bandelj s Kontovela štev. 49 toči svoje odlično črno in belo vino.

Vinogradniki! Preden odprete osmico, sporočite uredništvu našega lista, da vam bomo v prilogi «Naša zemlja» ali v nedeljski izdaji «Primorskega dnevnika» brezplačno objavili mali oglas.

Za večji pridelek na isti površini

Pri načrtnem izkoriščanju zelenjadnih gred moramo poznati čas zasadbe ene vrtnine.

V enem letu z iste površine lahko pospravimo tri pridelke, seveda če je lepa pomlad in dolga jesen. Na primer: najprej posejemo zgodnji grah, nato kumare in končno še zimsko špinačo. Ali pa takole:

grah — glavna solata — redkev;
berivka — nizki stročji fižol — motovilec;
redkvice — zgodnja cvetača — koleraba;
glavna solata — koleraba — končenček;
mesečna redkvice — grah ali fižol — kodrasti kapus;
motovilec — ohrovt — špinata;
solata rezivka — kumare — zimsko solata.

Pri izbiri zemlje moramo upoštevati, da nekatere vrtnine izkoriščajo zemljo le na površini, ker imajo plitve korenine (glavna solata, špinata, kumare), globlje plasti zemlje pa izkoriščajo vrtnine, ki gredo s koreninami globoko v zemljo (fižol, grah, zelje, por, paradižnik). Nekatere vrtnine zemljo ugodijo, ker zasenčujejo, da je zemlja rahla in plodna (fižol, zelje, ohrovt, brstični ohrovt, zelena, por), druge spet ugodno delujejo, ker zemljo bogate z dušikom (grah, fižol) ali pušče v zemlji veliko ostankov korenin (por, zelena, čebula).

Neugodno delujejo na rodovitnost zemlje ozkolistne rastline (grah, kumare, korenček, čebula), ker zemljo ne zasenčujejo.

Zgornja plast zemlje mora biti vse leto pokrita, ker s tem pospešujemo rast zelenjake, ki v senci ob zadostni vlazi in toploti gojijo zemljo. Gredo zato najbolje izrabimo z mešano setvijo in jo zasadiamo s takimi vrtninami, ki zemljo dobro pokrijejo, torej sadimo med nizke vrtnine (solata, špinača) visoke (fižol, paradižnik, popar). Med počasi rastoče (korenje) posejemo hitro rastoče vrtnine (solata, redkvice). Godno zemljo napravimo tudi s stalnim okopavanjem, predvsem s pravilno izbranimi vmesnimi sadeži.

Na povečanje pridelka ugodno deluje, če eno vrtnino po-

sadimo na isto mesto šele čez štiri leta. Priporočljivo je, da razdelimo zelenjadni prostor na dve poljini. Na prvo poljino posadimo tiste vrtnine, ki zahtevajo gnojenje s hlevskim gnojem, imajo velike potrebe po hranilnih snoveh in tla močno izrabijo. Hlevski gnoj lahko nadomestimo tudi z dobro pripravljenim kompostom, ki mu dodamo še superfosfat in kalijevo sol. Gnojenje z dobro preperelim kompostom deluje veliko ugodneje na rodovitnost in rodovitnost tal kot pa gnojenje s svežim hlevskim gnojem.

Drugo leto pa posadimo na poljini, ki je bila prejšnje leto močno pognojena s hlevskim gnojem vrtnine, ki zahtevajo manj pognojeno zemljo, gnojeno le z gnojili. Na drugi poljini pridelujemo čebulo, korenje, rdečo peso, črni koren, grah, nizki fižol, kuhinjska zelišča in kot naknadni sadež še kolerabo, solato, špinačo in motovilec.

Tako izmenjavamo vsako leto bolj zahtevne vrtnine z manj zahtevnimi in obratno. Vsako drugo leto gnojimo s hlevskim gnojem in kompostom. Pri izmenjavanju pa pazimo, da na prostor, kjer je bila pred dvema letoma ena vrtnina (na primer korenje), posadimo drugo vrtnino (npr. čebulo). Tako dosežemo s pravišnim izmenjavanjem vrtnin, da so rastline zdrave in obilno rodijo.

Zelje dobro uspeva po fižolu ali grahu. Izjemoma lahko sledi zelje po zelju, dobimo pa bistveno manjši pridelek. Za zeljem pridelujemo korenčnice in čebulnice, solato in špinačo. Cvetače ne smemo saditi po drugih kapusnicah. Zgodnje sorte cvetače za jesensko potrebo dobro uspevajo po zgodnjem krompirju ali grmičastem fižolu. Kumare naj pridejo za graham, fižolom, paradižnikom, kapusnicami; za kumarami sledi čebula, korenje, rdeča pesa, solata, špinača. Najmanj šele čez 3-4 leta smemo kumare saditi na isto mesto. Paradižnika ne smemo saditi za krompirjem, ker se prenašajo škodljivci z ene vrtnine na drugo, naj pride paradižnik šele čez 7-8 let na isto gredo, če smo medtem na njej pridelovali krompir.

Čebele in cvetni prah

Spomladi se čebelarju nobe na slika ne zdi lepša, kakor je pogled na čebele, ki se živahno vračajo v panj za debelimi kepicami peloda na zadnjih nožicah. Ko lazi čebela po cvetju, se dotika prašnikov. Pri tem se njenih dlavic oprijmejo zrnca cvetnega prahu. V zraku si čebela očistka kožusček in spravi pelod v koška na zadnjih nožicah. Ker čebele zbirajo in prinašajo cvetni prah na nogah, ga imenujemo tudi obnožino. Ta je lahko raznih barv, vendar prevladuje rumena. Vedno pa je cvetni prah, ki ga čebela nosi, enotne barve in istega izvora. Ker obiskuje čebela v enem poletu le istovrstne cvetove, so izredno pomembne kot oprasevalci naših kulturnih rastlin, saj je treba za vsak gram obnožine obiskati mnogo cvetov.

Cvetni prah ali pelod je neprecenljivega pomena za življenje čebel. Medtem ko vsebuje med skoraj samo sladkorje, to je ogljikove hidrate, ki služijo za vir energije oziroma kot pogonski material,

Ce trta o polni luni cveti, nam lepo grozdje obrodi.

je pelod predvsem beljakovinska in vitaminska hrana čebel, njegove snovi pa sodelujejo pri izgradnji čebeljega telesa. Pelod je sestavljen iz beljakovin, vsebuje pa tudi maščobe, nekaj ogljikovih hidratov, mnogo vitaminov, predvsem B-kompleks, in mineralne snovi.

Vsak cvetni prah nima za čebele enake vrednosti. Njegovo vrednost cenimo predvsem po tem, koliko je v njem užiten beljakovin. Teh je od 7 do 30 odst., odvisno od vrste rastline. Bogat je pelod pravega kostanja, ive, sadnega drevja, detelje, križnic in še nekaterih drugih rastlinskih vrst.

Čebele imajo močan nagon po nabiranju peloda. V silo nabirajo tudi druge prašne snovi. Trose plesni ali preslice, moko žita in stročnic, zmleto papirko, žaganje in podobne snovi, kar pa ima le majhno ali nobene hranilne vrednosti.

Čebele krmijo s pelodom starejše čebele in trotovske ličinke. Ličinke matice in mlade ličinke delavk ter trotove pa hranijo čebele — dojljice z izločkom krmilnih žlez — mlečkom. Z mlečkom krmijo vso dobo zaleganja tudi ma-

tico, temu pripisujejo njeno izredno plodnost. Zleze krmilke, ki izločajo mleček, so pri pravkar izlezli čebeli že zasnovane, razvijejo se pa do popolnosti le takrat, kadar imajo najmlajše čebele zadostno obnožinske hrane. Količina mlečka, ki je na voljo čebeli družini, je torej neposredno odvisna od razpoložljivega peloda. Poleg krmilnega soka pa se delajo v krmilnih žlezah tudi fermenti za razgradnjo sladkorja, in to pri starejših čebelah. Tudi ta naloga je odvisna od pelodne prehrane.

Kmalu za krmilnimi žlezami začnejo delovati voskovne. Te dosežejo polno velikost in sposobnost delovanja le takrat, če so se čebele-graditeljice v prvi dobi življenja hranile s pelodom. Nadalje vpliva obilje obnožinske hrane, ki jo mladice prevzemajo, tudi na dolgoživost čebel. Pri krmiljenju oddajajo čebele-dojljice s pelodom prevzete beljakovine in vitamine ličinkam, se tako izčrpajo in zgodaj odmro. To je značilno za poletne generacije čebel, ko sestavljajo čebeljo skupnost kratkožive čebele. Ako mladice ne oddajo krmilnega soka zalegi, se jim poleg velikih krmilnih žlez močno razvijejo tudi tako imenovana maščobna telesa, polna maščob, beljakovin in glikogena, ki imajo bogate rezerve za življenje potrebnih snovi. To pa so dolgožive čebele. Take so neizčrpane jesenske čebele, ki prezimijo in se praviloma postarajo šele ob krmiljenju zalege naslednje spomladi. Vidimo, da je pelod tudi prvi pogoj za prezimljanje v naših klimatskih razmerah.

Že na prvih spomladanskih izletih obiskujejo čebele razne cvetoče rastline, ki nudijo nekaj medicinske, predvsem pa cvetni prah, kar močno spodbuja matico k zaleganju. V hladni spomladi, ko rastline kasneje vzcvetijo ali če čebele paše zaradi slabih vremenskih razmer ne morejo izkoristiti, se tudi spomladanski razvoj zavleče. Podobno je, kadar v okolici, kjer prezimuj-

Čebele pomagajo oblačiti človeka. Kazijev (SSSR) je opazoval čebele pri oprasevanju bombaža. Pridelek se je povečal od 16 do 33%. Vlakra so bila daljša in bolj močna, mnogo boljše so dozorela in bila za predelavo veliko boljša.

jemo, ni pelodnih rastlin. Priporočljivo je, da imajo čebele konzervirane nekaj obnožine med zimsko zalogo, ki jo načnejo na koncu zime, ko jim vreme še ne dopušča, da bi se sproti oskrbovale s hrano. Američan Farrar je pokazal, da potrebujejo čebele cvetni prah že pozimi. Pomanjkanje cvetnega prahu je osnovni vzrok, da spomladi hirajo čebele družine, ki so drugače zdrave in imajo zadostno zalogo ogljikovih hidratov. Take družine si opomorejo šele nekaj tednov po tem, ko se pojavi prvi cvetni prah v naravi. Družine, ki imajo v bližini gnezda zadostne zaloge obnožine, hitro nadomeste spomladanske izgube in imajo tedaj, ko postane zunanjja že zanesljiva, določen višek zalege in tudi mladih čebel. Rus Krasnopejev je s poskusi dokazal, da se je v družinah, ki so imele dovolj obnožine, pojavila zalega cel mesec prej kakor v tistih, ki je niso imele. Prve so dale tudi štirikrat več medu na glavni paši. Poudariti pa je treba, da zimske zaloge obnožine v panjih kmalu skopnijo in je v naših krajih spomladanska paša izredno pomembna, ponekod tudi zelo bogata.

Tudi kasnejše paše imajo velik vpliv na razvoj čebeljih družin. Razvojne paše so predvsem tiste, ki hkrati dajejo čebelom poleg medicinske tudi veliko dobrega peloda. Taka je paša na pravem kostanju, kjer dobe čebele začasno celo viške cvetnega prahu. Nasprotno pa v primerih močnih izven cvetnih paš, to so predvsem mane, čebele zelo pogrešajo obnožino. Zato ob močnem medenju hoje za pozabimo, da potrebujejo naše čebele poleg sladkorne tudi beljakovinsko hrano. Celo leto porabi čebelja družina okoli 40 kg peloda, največ pa takrat, ko zalega v panju najbolj narašča.

Ko gre poletje h koncu, se že začno čebele pripravljati na prihodnjo sezono. Primerna cvetna paša spodbudi matico, da zaleže mnogo jajčec, ki bodo dala dovolj mlade in krepke živali za zimo. Panje s čebelami postavimo že jeseni na tako mesto, ki ima v bližini okolici dovolj jesenskih in spomladanskih rastlin. Te omogočijo čebelam, da v zadnjih jesenskih dneh izpopolnijo zalogo obnožine in jim nudijo obilo svežega peloda že v zgodnji pomladi.

ZAKAJ KRAVA ZVRŽE - NOTRANJI IN ZUNANJI VZROKI

Poznamo dve vrsti, da prezgodaj preneha brejost: zvrženje (abortus) in predčasni porod. Če plod še ni toliko razvit, da bi bil sposoben za življenje izven plodnika, govorimo o zvrženju. Teleta postanejo sposobna za življenje v 9. mesecu brejosti in če se rodi v tem času, govorimo o predčasnem porodu. Zvrženje utegne biti kužna ali nekužna narave.

Za nekužno zvrženje gre po navadi takrat, kadar izvrže samo kakšno posamezno kravo. Lahko se dogodi pri vseh domačih živalih in v vsakem času brejosti. Vzroki za taka zvrženja so zunanji in notranji.

Zunanji vzroki so mehanske poškodbe: padec, udarec na trebuh, prenaporno delo, utrudljivi prevozi, grdo ravnanje z živaljo in kopanje živali v mrzli vodi proti koncu brejosti. Precejšnjo vlogo pri tej vrsti izvržkov igra tudi napačna prehrana, preveč mrzle pijače, zmrznjena, plesniva ali gnila krma. Razen tega ne pozabimo, da utegnemo povzročiti zvrženje tudi z nekaterimi zdravili. Naj omenimo samo zdravila proti metiljavosti, ki jih ne-

smemo dati kravam v drugi polovici brejosti.

Vsi navedeni vzroki lahko nadražijo plodnik, da se začne krčiti in stiskati, zato se plodne ovojnice odlupijo od maternične stene. Pri tem se pretrga zveza med plodom in materjo, in plod zamre, ker ne dobi več hrane.

Notranje vzroke nekužnega zvrženja utegnemo najti v plodilih ali sploh v celim telesu breje živali. Različne bolezni in okvare v plodniku (vnetje, novotvorbe in dr.) utegnemo povzročiti, da zamre tudi plod v njem. Zato je mrtev plod čez določen čas iztisnjen iz maternice. Tudi nepravilno delovanje rumenega telesa na jajčniku lahko povzroči izvrženje. Moramo se namreč spomniti, da predvsem rumeno telo jamči za normalen potek brejosti in pravičen razvoj ploda. Različne bolezni ploda in plodnih ovojnic (vodeničen plod, zavita popkovi in dr.) pogosto povzročijo zvrženje.

Nadaljnja skupina notranjih vzrokov za zvrženje so hude bolezni pri kravi, ki jih spremlja visoka vročina (slinavka in parklievka), npr. pljučne bolezni, bo-

lezni srca, ledvic in prebavil.

Znaki, ki se javijo neposredno pred zvrženjem, so zelo različni. Razlikujejo se glede na čas brejosti kakor tudi po tem, v katerem mesecu je zamrl plod. Krava navadno zvrže v treh dneh po poškodbi ali obolenju. Izjemoma pa se mrtev plod v materi zadržuje tudi dalj časa. V prvi tretjini brejosti se plod porodi skupaj s svojimi ovojnicami, le-te do tedaj že niso v čvrsti zvezi z maternično steno. V takih primerih pri kravi zvržitici ne opazimo kakih posebnih bolezenskih znakov, po katerih bi lahko zaključili, da se pripravlja zvrženje. V drugi polovici brejosti pa se žival pripravlja na zvrženje tako kakor na normalen porod. Vime se poveča, široke medenične vezi popustijo, sravnica zateče in iz nožnice se začne cediti gosta sluz. Proti koncu se pojavijo še popadki. Vse to dogajanje je hujše narave, čimbolj je žival breja.

Pri kravah zaradi izvrženja te vrste ni hujših posledic, vedno pa se stanje utegne zapletiti (zastala posteljica, vnetje maternice in zastrupljenje krvi).

Najpogostejši vzrok za kužno zvrženje pri kravah so Bangova bolezen, trihomijaza, vibrioza in še druge bolezni.

Bangova bolezen povzroča klica, ki pride v telo živali skozi gobec ali spolovila, pravijo, da celo skozi nepoškodovano kožo. Bolezen se raznaša z okuženo krmo, s steljo ali pa se krava okuži ob pripustu. Zvrženja so zelo nevarni vzroki bolezni ker so zamrt plod, plodovnica in plodne ovojnice polne kuživa, prav tako pa tudi izcedek iz rodil, kadar se zvržitica čisti. Pri nebrejih živalih se zadržujejo klice v vimenu, ko pa se žival ubreji, se naselijo v plodniku. Tu povzročijo vnetje plodnikov stene, plodovih ovojnic in plodu samega. Plod navadno zamre, mrtvega pa materino telo izvrže. Krava lahko zvrže vsak čas, najpogosteje pa v 5., 6., 7. in 8. mesecu. Bangovo bolezen zanesljivo ugotovimo s preiskavo krvi ali mleka. Ta bolezen povzroča velikansko škodo zaradi izgube telet, jalovosti in zmanjšane količine mleka. Razen tega je zelo nevarna tudi za ljudi: ti se predvsem okužijo z uživanjem mle-

ka in mlečnih izdelkov od bolnih krav. Živinoorej se pogosto nalezijo Bangove bolezni pri delu z okuženimi živalmi.

Vibrioza je okužba, ki se prenaša ob pripustu ali pa z umetnim osemenjenjem, če uporabljamo seme okuženih bikov. Okužene krave in telice zvržejo najpogosteje od 4.—8. meseca brejosti.

Razen navedenih bolezni in klic lahko povzročajo izvrženja še številne druge, vendar so zelo nevarne samo v določenih pogojih.

Največ skrbi moramo posvetiti higieni hleva. To pomeni, da je potrebno takoj odstraniti iz hleva izvrženi plod in plodove ovojnice kakor tudi vso onečiščeno in okuženo steljo. Če imamo možnost, je najbolje, da kravo pred zvrženjem na 2-3 tedne prepeljemo v poseben prostor, proč od drugih živali. V nasprotnem primeru pa postavimo žival v en konec hleva, celoten hlev pa večkrat skrbno očistimo in razkužimo. S pravišnim ravnanjem bomo dostikrat preprečili večjo škodo, ki jo zvrženju utegne nastati, če se ne pobrigamo za lastno premoženje.

TAPETNİSKA DELAVNICA

MARIO PAHOR

specializirana v opremljanju dnevnih sob in drugih prostorov

TRST

Ul. S. Anastasio 12 - tel. 61-218

GOMMA PLASTICA

Ulica dell'Istria 8, tel. 50-054 (pri Sv. Jakobu)

LASTNICA

A. BIRSA

vam nudi vse hišne potrebščine, torbe, igrače, lutke, plastiko za podo - imitacija parкетов

Vse po konkurenčnih cenah!

EMPORIO AUTO - MOTO

Vam nudi DELE in NADOMEST. NE' DELE za vsa motorna vozila:

svetle, trikotnike, svetilke, preproge, prevleke, kroglične ležaje, AMORTIZERJE ZNAMKE RIV itd.

IZREDNA RAZPRODAJA MOTORNH BATOV - PISTONI

VESPE IN LAMBRETE VSEH VRST.

REZERVIRAN PARKIRNI PROSTOR ZA STRANKE

TRST - Ul. Boccacci 3

Telefon 28-373

POŽAR ARTEMIO

TOVORNI PREVOZI

v vse kraje, tudi v inozemstvo

MADALOSSO

v Trstu, Ul. Torrebianca 26, vogal

XXX Oktobre

dobite vsakršno POHISTVO, otroške VOZIOKE, žimnice - originalne PERMAFLEX - Cene ugodne

Krojaški salon S. KOŠUTA

TRST, Ul. G. D'Annunzio 14/1

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, 1. t. m. ob 16. uri Paramount Cinemascope

barvni film:

IL CANTANTE DEL LUNA PARK

(PEVEC V LUNA PARKU)

Ljubljenski mladine v novi pustolovščini

Igra ELVIS PRESLEY

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, 1. t. m. ob 16. uri Paramount Cinemascope

barvni film:

IRMA LA DOLCE

(SLADKA IRMA)

Romantični pikantni film - prepovedan vstop mladini pod 18. letom.

Igrajo: JACK LEMMON in SHIRLEY MAC LAINE

Kino na Unčevah

predvaja danes, 1. maja ob 15. uri Metro film:

APPUNTAMENTO FRA LE NUVOLE

DOLores HUGH KARL PAMELA KARL LUIS HART OBRIAN BOEHM TIFFIN MALDEN NETTLETON

Srečanje v romansu s tiskarstvom, «ABRAVIT», «OPELILA», Lepilni trak «SCOTCH» - Sredstva proti polenju, Embalaža za hiše, industrijo, gradbeništvo, «SCOTCHCAST» - SCOTCHLOK - SCHOTCHFLEX - Izolacije, sklopke, odcepki, «terminali». Jedkanje električnih (do 15.000 V) in telefonskih vodov, «SCOTCHLITE» - Film, tkivo, odbijajoči film, za cestno signalizacijo, «SCOTCHSIELD» - Delovne oblake v avtomobilizmu, suknji z vzdržnostjo nad 600, «BLENDER» - MICROPORE - STERI - STRIP - STERI - DRAPE: Zdravstveni proizvod za avtoklave, kirurgija, šivi itd.

PANAVISION METROCOLOR

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

(UPOR)

Igrajo: EDMUND PURDON in ANNAMARIA PIERANGELI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni film:

Sangue misto

(MESANA KRI)

Igrajo: AVA GARDNER, STEWART GRANGER, BILL TRAVERS

L'AMMUTINAMENTO

NOVA TRGOVSKA HIŠA VELEBLAGOVNICE

nama

v LJUBLJANI, na Tilovi cesti (nasproti pošte)
šest prodajnih etaž
10.000 artiklov za dom — družino — gospodinjstvo — sport — letovanje itd.

V II. nadstropju velika izbira
USNJE KONEKCIJE: plašči — kostumi — suknjiči — jopice itd.
V pritličju
USNJE GALANTERIJE: torbice — kovčki — potovalke — denarnice — rokavice — pasovi itd.
Obiščite tudi naši poslovalnici
TROMOSTOVJE — Wolfova ulica št. 6
ELITA — Čopova ulica št. 7

20% popusta pri nakupu s tujo valuto

SPORTSPORTSPORT

ODBOJKA

PRIJATELJSKI DVOBOJ

Dekleta Cankarja s 3:2 premagale Barkovljanke

V drugem nastopu v odbojki, ki je bil na stadionu «Prvi maj» so mladinke p.d. Cankar zabeležile svojo prvo pomembno zmago: premagale so namreč po lepi in razburilni igri ekipo p.d. Barkovljanke. Nastop obeh ekip je bil tako zagrižen, da smo večkrat mislili, da prisiljujemo premostitvenemu srečanju. Bolj učinkovito so zaigrale Sentijske, ki so se vodile z 2:0. Za samo dejstvo, da sta se obe seta končala pri stanju 15-13 nam jasno dokazuje, kako je bila igra izenačena. Barkovljanke so v naslednjem setu zbrale vse svoje znanje in tokrat gladko zmagale. Na elanu tega dosežka so Barkovljanke nadaljevale z ofenzivo. Pri stanju 11-11 se je pri padcu lažje poškodovala Kenda, ki je morala z igrišča. V taboru Cankarja je tedaj nastalo nekoliko zmede in nasprotne so imele priložnost do zmage.

Treba je bilo torej odigrati odločilni peti set. Mlada šestorka Cankarja je takoj povedla in ni dopustila nasprotnici niti trenutke odaha. Pri menjavi igrišča je bilo namreč stanje 8:0 za p.d. Cankar. V nadaljevanju igre pa so cankarjanke nekoliko popustile in dovolile Barkovljanam, da so počasi, a stalno niso izgubili. Pri stanju 13-12 so se končno predramile. Najprej so osvojile štirinajsto točko in po večkratni menjavi servisa je prišla vrsta na Rogeljevo. Dekle se je umirilo in iz njenih rok je poletel odlični servis naravnost v nebravne roke.

Veseli, s katerimi so mladinke Cankarja pozdravile zmago, je bil povsem zaslužen. Bile so boljša ekipa, a tudi Barkovljanke niso slabo igrale. Očitamo jim lahko, da medtem ko so Sentijske odbojkarice skrbno gradile igranje in z nekaj točlenimi zmagami, se tega Barkovljanke niso lotile. Le prizadevanost Krišakove in Bufonove je od časa do časa privela do ustvaritve pravih odbojarskih potez.

IZ KOPRSKEGA OKRAJA

Koprčani ponovno razveselili pristaše

Koprčani so po dolgem času spet razveselili svoje pristaše. Po porazu v Trzinu so nepričakovano premagali Slavijo v Vevčah z 1:0 in se spet povzpeli na prvo mesto s točko prednosti pred Slavijo. Tekma sama je bila dokaj razburljiva. Koper je silovito napadal v prvih dvajsetih minutah in tudi dosegel vodilni zadetek. Zatem so bili domači v premoči, vendar odlična obramba gostov, na čelu z vratarjem Lesjakom, ni dovolila izenačenja.

Koper ima zdaj res lepe možnosti, da se obrni na prvo mesto in se uvrsti v republiško ligo. V zadnjih štirih krogih se bo srečal s štirimi klubi z dna lestvice, od tega ima kar tri srečanja doma. Ajdovsko Primorje je za nepričakovano visoko izgubilo v Kaniškem v 14. Zaredi tega poraza so Ajdovci izgubili vse praktične možnosti, da bi se potegovali za prvo mesto.

Košarkarjem Lesonita nikakor ne gre. Po petih krogih zvezne lige so brez točke. Zadnje srečanje so izgubili v Beogradu s Crveno zvezdo z 49:84. Upravni odbor kluba bo moral resno razmisliti, kako doseči bolj sistematično delo z igralci, potrebna pa bodo tudi ojačenja. Le v tem primeru si lahko obeata v drugem krogu tekmovanja tudi nekatere uspehe.

Danes in jutri v našem mestu

(Moška B liga)
ob 10.30 v telovadnici šole Morpurgo (VI. O. Elisi)
BOR — Gaslici (Mestre)
Mednarodni amaterski turnir
Danes ob 9.30
(na občinskem stadionu)
Nemčija — Koroška
ob 11.15
Furlanija-J. B. — Slovenija
Jutri ob 14.30
poročena za 3. mesto
ob 18.15
zmagovalca za 1. mesto

KOŠARKA

Od 30. maja do 10. junija

V Moskvi letošnje evropsko prvenstvo

MOSKVA, 30. — Od 30. maja pa do 10. junija bo v Moskvi 14. evropsko prvenstvo v košarki. Mednarodna košarkarska zveza je že določila razpored tekmovanja in je prijavljene reprezentance razdelila v dve skupini. A skupina, kjer nastopa tudi Italija, bo nastopala v Moskvi, B, v kateri je Jugoslavija, pa v Tbilisiju.

Razpored je naslednji:
SKUPINA A
(V MOSKVI)
30. maja
16.30: Madžarska - Izrael
18.00: Finska - Romunija
19.30: V. Nemčija - CSSR
21.00: SZ - Italija
3. maja
16.30: SZ - Izrael
18.00: Madžarska - Romunija
19.30: V. Nemčija - Finska
21.00: Italija - CSSR
1. junija
16.30: Izrael - Romunija
18.00: Italija - Finska
19.30: Madžarska - V. Nemčija
21.00: SZ - CSSR

2. junija
16.30: Izrael - V. Nemčija
18.00: CSSR - Finska
19.30: Italija - Madžarska
21.00: SZ - Romunija
3. junija odmor
4. junija
16.30: SZ - Finska
18.00: Izrael - Italija
19.30: CSSR - Madžarska
21.00: Romunija - V. Nemčija
5. junija
16.30: CSSR - Izrael
18.00: Romunija - Italija
19.30: SZ - V. Nemčija
21.00: Italija - Madžarska
6. in 7. junija odmor
9. junija polfinale
10. junija finale

SKUPINA B
(V TBILISIJU)
30. maja
16.30: Bolgarija - Z. Nemčija
17.30: Švedska - Grčija
19.00: Jugoslavija - Francija
20.30: Poljska - Španija
31. maja
16.00: Španija - Z. Nemčija
17.30: Bolgarija - Švedska
19.00: Jugoslavija - Grčija
20.30: Poljska - Francija
1. junija
16.00: Francija - Grčija
17.30: Poljska - Z. Nemčija
19.00: Španija - Švedska
20.30: Jugoslavija - Bolgarija
2. junija
16.00: Z. Nemčija - Švedska
17.30: Francija - Bolgarija
19.00: Španija - Jugoslavija
3. junija odmor
4. junija
16.00: Poljska - Švedska
17.30: Z. Nemčija - Jugoslavija
19.00: Grčija - Španija
20.30: Poljska - Bolgarija
6. junija
16.00: Grčija - Z. Nemčija
17.30: Švedska - Francija
19.00: Bolgarija - Španija
20.30: Poljska - Jugoslavija
7. junija odmor
8. junija odmor
9. junija odmor
10. junija odmor

31. maja
16.00: Španija - Z. Nemčija
17.30: Bolgarija - Švedska
19.00: Jugoslavija - Grčija
20.30: Poljska - Francija
1. junija
16.00: Francija - Grčija
17.30: Poljska - Z. Nemčija
19.00: Španija - Švedska
20.30: Jugoslavija - Bolgarija
2. junija
16.00: Z. Nemčija - Švedska
17.30: Francija - Bolgarija
19.00: Španija - Jugoslavija
3. junija odmor
4. junija
16.00: Poljska - Švedska
17.30: Z. Nemčija - Jugoslavija
19.00: Grčija - Španija
20.30: Poljska - Bolgarija
6. junija
16.00: Grčija - Z. Nemčija
17.30: Švedska - Francija
19.00: Bolgarija - Španija
20.30: Poljska - Jugoslavija
7. junija odmor
8. junija odmor
9. junija odmor
10. junija odmor

skupine v Moskvi.

«GORIŠKA S SVOJIMI LEHOTAMI VAS VABI»

Restavracija «ŠEMPETER»

Sempeter pri Novi Gorici tel. 21458

Vedno dobro pripravljene domače jedi in druge specialitete, pristna vina in druge pijače.
V moderno preurejeni restavraciji vam bo prijetno.
Vsako nedeljo ples!

HOTEL GALEB tel. 21605
RESTAVRACIJA «RIBA» » 21182
KAVARNA «LOŽA» » 21198
RESTAVRACIJA «TAVERNA» » 21322
Priporočajo svoje gostinske usluge - Cene zmerne

PARK HOTEL

BLED

TELEFONI 284 — 338

200 LEŽIŠČ • RESTAVRACIJA
KAVARNA • NOČNI BAR
HOTEL ODPRTO CELO LETO

V sestavi PARK HOTELA je tudi SPORTHOTEL NA POKLJUKI in IZLETNIŠKI DOM V RIBNEM.
VSI OBRATI POSLUJEJO CELOLETNO

ALP HOTEL
HOTEL KANIN
HOTEL GOLOHAR
nudijo vse
hotelske usluge.
Priznana domača
in inozemska kuhinja.
Telef. 21 in 51

Priporočamo tudi obisk hotela
«Planinski orel» v Trenti in gostišče v Soči in Logu pod Mangrtom

UGODNO

UGODNO

UGODNO

USNJE KONEKCIJA (plašči, kostumi, suknjiči)
USNJE IZDELKI (kovčki, potovalke, torbice) v največji izbiri pri

VELEBLAGOVNICA nama

V LJUBLJANI

Obiščite naše poslovalnice: ● PRED POSTO — Cankarjeva ul. 1
● TROMOSTOVJE — Wolfova ul. 1
● KONEKCIJA — Čopova ul. 5

20 ODS. POPUSTA ZA NAKUP S TUJO VALUTO
UGODNO UGODNO UGODNO

HOTEL
LEV
LJUBLJANA
VOŠNJAKOVA 1
TELEF. 310555

Telegram LEVHOTEL

Telex JUGOSLAVIJA

KATEGORIJA «A»

Sodobno opremljene sobe - Apartmaji - Restavracija - Restavracijske terase - Slaščičarna - Dancing kavar - Zabavni program - Aperitiv bar - Razgledna terasa - Terasa za sončenje - Banketne in konferenčne dvorane - Čitalnica - Frljeviški salon - Menjalnica - Informacijska služba - Taksi služba - Podzemeljske garaže - Lasten parkirni prostor - Pristajališče za helikopterje - Boksi za pse - Hladilnica za divjačino.

NOVA GORICA — Tel. 21044
opravlja kvalitete, hitre in varne prevoze potnikov in tovara doma in v inozemstvu.

TURISTIČNI URADI V: Novi Gorici, Tolminu, Bovcu, Ajdovščini, Postojni in Sečani vam nudijo vse potrebne informacije in vam hitro in solidno organizirajo izlete po Jugoslaviji in inozemstvu ter nudijo vse ostale turistične usluge.

Hotel BELLVUE

LJUBLJANA - Tel. 33-133

priporočajo cenjenim gostom
doma in mednarodno kuhinjo - Terasa - Vrt - S terase lep razgled na Ljubljano

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

vzdržuje s svojimi tovorno-potniškimi ladnjami:
redno linijo okoli sveta - redno linijo z Južno Ameriko - redno linijo z zahodno Afriko ter nudi prevoze po vsem svetu z modernimi transportnimi ladnjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti.

Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja:
«SPLOŠNA PLOVBA», Piran
Zupancjeva ul. 24 in na naše agente po vsem svetu.
Telef.: 035-22, 035-23
Telegrami: Plovba Piran
Telefoni: 73-470 do 73-477

Hotel «TRIGLAV»

KOPER — TELEFON št. 16

Prvorazredna restavracija, udobne sobe, terasa, zimski vrt, nočni bar s programom.
Priporočamo svoje obrate «GIUSTERNO» z olimpijskim bazenom ter restavracijo «IZRANA» s specialitetami, postirami in rečnimi rakci.

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

ZDRAVI BOLEZNI PREBAVIL ŽE PREKO 300 LET.
Vse informacije v zvezi z zdravljenjem dobite v zdraviliško gostinskem podjetju, Zdravilišču ali pri Turističnem društvu Rogaska Slatina.

HOTEL SLON LJUBLJANA

HOTEL Z MODERNIM KONFORTOM • PRIZNANA MEDNARODNA IN NARODNA RESTAVRACIJA • NOČNI BAR Z MEDNARODNIM ARTISTIČNIM PROGRAMOM
● KAVARNA • SLAŠČIČARNA • KLUBSKI IN BANKETNI PROSTORI

BLED vabi

Hoteli ob jezeru, obnovljeni blejski grad z restavracijo, festivali, dnevna glasba in ples, pravični izletniške točke in druga razvedrila ter tolnarjenje po jezeru

«POST ONJSKO JAMO»

OBISKI VSAK DAN OB 8,30, 10,30, 13,30, 16, in 18. uri.
Izredni obiski po dogovoru z upravo.
Obiščite tudi SKOČJANSKE JAME PRI DIVACI
Obiski ob 10. in 15. uri vsak dan.

HOTEL «JELOVICA» - BLED - TEL. 316

Grand Hotel TOPLICE Bled

TIK OB JEZERU S 403 POSTELJAMI

● TERMALNO KOPALIŠČE S ČOLNI
23 stop. toplote
● JEZERSKO KOPALIŠČE S ČOLNI
● MEDNARODNA KUHINJA

Priporočamo se za obisk
Rezervacije sprejemajo Hotel TOPLICE in vse potovalne agencije.

PARK HOTEL GORICA

NOVA GORICA - TELEFON 21442, 21462

s svojimi obrati restavracija, kavar - Prvorazredna kuhinja
Ples vsak večer razen ponedeljka
In KOLOVARSKA RESTAVRACIJA telefon 21010
gostilna ZVEZDA telefon 21239
ter gostilna PRI HRASTU

DR. DUŠAN KERMAVNER

TRST IN ZAČETKI SLOVENSKE SOCIALNE DEMOKRACIJE

Odlomki iz knjige «Začetki slovenske socialne demokracije v desetletju 1884-1894» 30.

Kar je spravilo «Edinost» iz vloge mirnega opazovalca novega slovenskega delavskega lista, ki ga je tiskala ista tiskarna, pa je bilo iz docela drugega duhovnega območja; menila je, da se mora potegniti za verstvo proti brezverstvu «Delavskega lista». «Tako daleč pa se vendar nismo!» je vzkliznila v naslovu, v uvodu pa potožila: «Neprijetna nam je naloga, ki jo vršimo, pišoč tele vrstice. Neprijetna je ta naloga, ker se bojimo, da ne bi morda kdo besede naše nalašč krivo tolmačil, češ: Glejte ga savažnika delavcev, glejte ga halapca kapitalizma! Ali stvar je preterena, da bi mogli o njej molčati. — Kakor znano, začel je tukaj izhajati «Delavski list», kojemu je naloga čuvati na vse strani koristi delavskega stanu. Ni treba poudarjati, da gojimo gorke simpatije do delavskega stanu; sovražniki tega stanu nismo in ne moremo biti že iz tega vzroka, ker je glavni stebel slovenstva v Trstu. Besede naše torej nikakor ne gredo na adresu delavcev, ampak izključno le na adresu uredništva gori rečenega lista. — V zadnjem številki objavil je «Delavski list» »terjatve delavske

stranke v Avstriji». Ker pa po tendenciji vsebine tega lista z absolutno gotovostjo smemo sklepati, da se identifikuje s to stranko, moramo tudi misliti, da je vsprejel nje »terjatve« za svoje. Tu pa moramo — kar nam je sicer žal — najodločnejše protestirati. Pouki, kakršne čitamo v 5. točki teh »terjatve«, bili bi — ako se vresničijo — za človeško družbo pogubni. Vi zahtevate »brezverski poduk na vseh ljudskih solah« in »proglasenje vere kot (= za) privatno reč«. Gospodje, steli pomislili, kaj ste napisali? Ne, ne, tu ni izgovora: vi ne obsojate (le) izgrede tega ali onega stanu proti drugim stanovom; vi ne protestujete le proti nadvladi te ali one kaste v človeški družbi, ampak vi ste se obrnili proti instituciji sami, vi proklamujete brezverstvo. Tako daleč pa še nismo! Po robu se hočemo postaviti vsakemu, kdor bi hotel širiti take pogubne nauke, in zato bodemo nasprotovali tudi gospodnom urednikom «Delavskega lista», ako bi hoteli pot gladiati v 5. točki »terjatve« označenim tendencijam. Za danes bodi to dovolj! To notico je brž v celoti prevzel «Slovenec» kot »vse pohvale vredne besede« in za njim tudi goriška «Soča», ki je nekaj tednov pozneje znova opozorila na to tendenco «Delavskega lista» v članku v čem je nevarnost? takole: «Socialisti, ki se vesijo v sosednji Nemčiji nenavadnih uspehov, jeli so posebno živahno delovati tudi v Avstriji... Tudi Slovenci smo tako srečni, da imamo delavski list, pisan popolnoma v socialističnem duhu. Ta listič je tudi v slovenskem jeziku povedal, kar so drugi jednaki listi v tujih jezikih poudarjali, da je vera popolnoma zasebna stvar in da nima v šol ničesar opraviti.»

NADALJNJA POLEMKA «EDINOSTI»

Dvanajst let pozneje je že nekako kot zgodovinar pisal o tem napadu «Edinosti» na «Delavski list» neznan pisec «Crne knjige tržaških domovinašev» v «Rdečem praporu» takole: «Ravno tak boj (kakor baje nekaj let prej — 1884-1886 —

proti humoristično-satiričnemu listu narodnjaka Ivana Dolnarja «Jurij s pušo» je peljala «Edinost» proti prvim začetkom prvega delavskega gibanja na Slovenskem. To so bila devdeseta leta. Po celem svetu se je čulo o razširjanju socialistične misli... Valovje tega novega socialističnega gibanja se je zaneslo tudi na slovenski jug. Našli so se posamezni možje, ki so žrtvovali vse življenje v povzdigo delavskega položaja... Zasledovali in šikanirali jih je policija, metali so jih v ječe... Kljub temu niso izgubili poguma... in posrečilo se jim je ustanoviti v Trstu časopis za ljudstvo pod imenom «Delavski list». Strupeno je («Edinost») napadla njegove urednike in smer, katero so zastopali. Članek za člankom je prinesla, da bi ubila komaj pričetno delavsko gibanje. Posebno grdo (?) je napadla «Delavski list» v svoji 91. številki ob 13. novembra 1890 v članku »Tako daleč pa še nismo! V tem članku je javno «Delavski list» denuncirala (?), češ da je »brezverski... Takrat je bila «Edinost» skoz in skoz katoliška... Leta 1894 (julija meseca) je pričela «Delavcu» očitati, da je »v zvezi z židji«. Proti «Delavcu» in »Svobodi« je ravno tako nizkoto nastopala kakor proti «Delavskemu listu» in kakor nastopa danes proti »Rdečemu praporu«. In vedeti se mora, da so bili to listi, ki so se bojevali za slovenskega delavca in njegovo blagostanje. Od delavcev in za delavce so bili pisani ti prvi naši listi... Ker so povedali resnico, da slovenskega delavca izkoriščajo (kapitalisti) od strani Italijanov in od strani Slovencev, zato jih je «Edinost» napadla, ker je bila že takrat v službi kapitalistične gospode!»

Kako je Zadnik zavrnil «Edinost» v četrti številki «Delavskega lista», o kateri vemo samo, da prav tako ni bila zaplenjena kakor tudi prejšnja ne, si lahko ustvarimo približno sliko iz dolgega — in tudi dolgovznega — odgovora «Edinosti» pod naslovom «Izdajatelj delavskega lista» in s takojšnjim nadaljevanjem: «nam je odgovorjati. V gostobesednem uvodnem odstavku primerja pisec — pač urednik Makso Cotic —

«šibki» ton svoje polemike s »surovim» tonom nasprotnikov: «Navajeni smo bili pisati vedno le s šibkim peresom — in težko da bi se kedaj priučili družemu orožju — dočim izdajatelj «Delavskega lista» vihte gorjačo... Si-li upamo v areno, kjer je orožje tako najednako?... Bode-li (nasprotnik), ki je vaju argumentom, pisanim z gorjačo, bode-li on razumel argumente naše, pisane s šibkim peresom?» Da Zadnik ni niti iskal umerjene niti našel primerne oblike za svojo polemiko, si lahko mislimo.

«Najprvi», nadaljuje Cotic v naslednjem odstavku, «moramo protestovati proti neresnici, kakor bi bili izdajatelj rečenega lista že a priori nasprotni. Ravno narobe je res. V Trstu živi skromen mož, ki pa je pravi gigant, kar se tiče poznanja nacionalne ekonomije, socialne in s tem zvezanega delavskega vprašanja. Ni ga meje Slovenci — in tudi Vas neizvemo, bode-li vam to ljubo ali ne — in nemogoč jih je mej Nemci, ki bi v tem pogledu segali temu možu do ledi, kamoli do ramen. Ta skromni mož in človekoljub v najblajšem pomenu besede prijavil se je — doznalci, da počne izhajati «Delavski list». Jaz bi tem ljudem prav rad na roko šel; recite, recite jim, da se potrudijo k meni, da stopimo v nekako zvezo! Nalogi tej se je odzval urednik našega lista drugi dan v prijateljskem pogovoru, vršivšem se v urednikom «Delavskega lista» v Dolencevje tiskarni. In kaj stori rečen urednik? Niti besede »hvala! ni mogel iztisniti iz svojih ust, pač pa se namrdnil, češ: Kaj boste vi seme?! Tako ste bacnili od sebe sotrudnika, s katerim bi se mogli ponasati pred vsem svetom (ne le slovenskim) in bi se bil Vaš list po sodelovanju rečenega moža kar naenkrat preril v prvo vrsto delavskih listov, bili-li katerega koli jezika. Niste hoteli, ker v svoji — hočete, da vam naravnost rečem? — brezmejnej domišljavosti ne pripoznate nikake avtoritete — razun sebe.

(Se nadaljuje)

ELETTROMARKET

di Valerio Spetti

PRALNI STROJI - HLADILNIKI -
STEDILNIKI NA PLIN IN ELEKTRIKO
svetovno znanih znamk
REX, CANDY, CASTOR, HOOVER
ELEKTRO GOSPODINJSKI PREDMETI -
TELEVIZORJI - LESTENCI -
KRISTALNA IN PORCELANASTA POSODA -
TRIESTE - TRST, Strada Vecchia dell'Istria 2
Tel. 812238 (Na trgu pri Sv. Ani)

«UNIVERSALTECNICA»

RADIO - TELEVIZORJI - AVTOMATISNI IN SUPERAV-
TOMATISNI PRALNI STROJI - HLADILNIKI - ELEK-
TROGOSPODINJSKI PREDMETI CANDY - REX - CGE
Izredne cene za izvoz - Dostavljamo na dom
brez posebnih stroškov v vse predele v Jugoslaviji

UNIVERSALTECNICA Trieste - Trst
Corso Garibaldi št. 4, tel. 41243 in Trg Goldoni št. 1

AVTOTURISTIČNO PODJETJE

«Slavnik-Koper»

KOPER

z obratom

ISTRAAVTO UMAG

vam izvrši prevoz hitro, varno,
udobno in poceni s svojimi
avtobusnimi in tovornimi vo-
zili v državi in inozemstvu.

POSLUŽUJTE SE NASIH STORITEV
V PREVOZU IN Z GENERALNIMI
POPRAVILI TEŽKIH VOZIL.

Ob prazniku dela 1. maj pošilja delovni kolektiv
mnogo lepih pozdravov vsem delovnim ljudem.

KOLEKTIV
PODJETJA

D.O.M.

LJUBLJANA, Mestni trg št. 24 - Telefon 21407

VOŠČI
OB PRAZNIKU
DELA MNOGO
LEPIH USPEHOV
VSEM
DELAVNIM
LJUDM

DELOVNI
KOLEKTIV

ŽELEZARNE

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

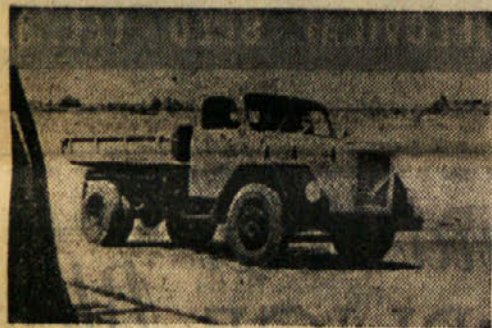

Pošilja
ob prazniku dela
1. MAJ
lepe pozdrave
vsem delovnim
ljudem sveta

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

JESENICE

TOVARNA AVTOMOBILOV IN MOTORJEV MARIBOR

NAŠI IZDELKI

Kamion TAM 4500, nosilnosti 4,5 tone, z vgraje-
nim zračno hlajenim Dieslovim motorjem
Prekucnik TAM 4500 K, s prostorsko ekipo na-
pravo primeren za delo na gradbiščih in cestah
Kamion hladilnik TAM 4500 HS primeren za pre-
voz hitro kvartilnih stvari

Gasilski avtomobil TAM 4500 C in TAM 5500 C,
hitra in izredno praktična gasilska avtomobila z
vgrajeno cisterno in drugim gasilskim priborom

Kamion TAM 4500 P, vozilo za polivanje ulic in cest
Kamion TAM 4500 F, vozilo za odvoz fekalij primerno za komu-
nalno dejavnost
Avtobus A 3000 v standardni in turistični izvedbi. Primeren za iz-
lete in druge prevoze potnikov, 32 sedežev
Kamion TAM 2000, lastna konstrukcija TAM, vozilo, ki odlično
služi v mestnem prometu za prevoz manjših tovarov. Podjetje ga
bo v kratkem pričelo serijsko izdelovati

Ob dvajsetem prazniku dela «1. MAJ» po drugi svetovni vojni,
pošilja kolektiv lepe pozdrave in čestitke vsem delovnim ljudem
s pozivom, da strnjeno branijo mir na svetu.

PODJETJE ZA IZVOZ-UVOZ
NOTRANJI TRG LESA
IN LESNIH IZDELKOV

SLOVENIJALES

LJUBLJANA, Beethovnova 11
telefoni 23931-9
telex: 03112, 03138

NAJVEČJE SLOVENSKO PODJETJE ZA IZVOZ-UVOZ LESA IN LESNIH IZDELKOV

IZVAŽAMO: Mehak in trd žagan les, zaboje
gozdne proizvode, vezane, panel in leso-
vinske plošče, furnirje, parkete, stavbno po-

hištvo, lesene hiše, lesno galanterijo, športne
izdelke, stole iz upognjenega lesa, pi-
sarniško, fino in serijsko pohištvo

Lepe pozdrave pošilja kolektiv vsem cenjenim poslovnim prijateljem in delovnim ljudem

TOVARNA
CEMENTA
IN SALONITA

«15. SEPTEMBER»

ANHOVO

Kolektiv pošilja lepe pozdrave
vsem delovnim ljudem sveta z željo,
da se še odločneje borijo za ohranitev
miru na svetu

salonit
anhovoMEDNARODNA SPEDICIJA
IN TRANSPORTIntereuropa
KOPER - JUGOSLAVIJA

KOPER
TELEFON 21.630
TELEX 03.517

PREDSTAVNIŠTVO V TRSTU
UL. ROMA 15, TEL. 37-823

- dodeljevanje in vskladicevanje blaga
- kvantitativni prevoz
- poslovanje na mednarodnih sejnih in razstavah
- redni zbirni promet iz evropskih centrov
- mednarodni cestni transport blaga
- lastni kamioni

- po kopnem, po morju, po rekah in zraku
- carinjenje blaga
- transportno zavarovanje blaga
- booking lastnega prostora
- kontrola transportnih dokumentov
- strokovno pakiranje

Kopru, Ljubljani, Mariboru, Celju,
Jesenicah, Sežani, Rijeki, Zagrebu,
Beogradu, Novem Sadu, Prevaljah,
Šentilju, Dravogradu, Radgoni, Novi Gorici,
Kozini, Škofljah, Sarajevu, Pločah, Baru,
Subotici, Dimitrovgradu, Kragujevcu,
Zrenjaninu, Krvavem potoku

PRIMORJE EXPORT

NOVA GORICA

ROŽNA DOLINA 15

IZVOZNO ★ UVOZNO ★ PODJETJE

JUGOSLAVIJA

Telefon: 2084 ■ 2068 ■ 2088

Brzljavi: PRIMORJE EXPORT

Tekoči račun 600.31/1.39 pri JUB Ljubljana